

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Proceduralna pitanja (Javna sednica)

Strana 1

1 Sreda, 18. februar 2026.

2 [Javna sednica]

3 [Završne reči]

4 [Optuženi ulaze u sudnicu]

5 --- Po početku zasedanja u 9:01h

6 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Molim sudskog
7 službenika da najavi predmet.

8 SUDSKI SLUŽBENIK: [Prevod] Dobar dan, časni sude. Ovo je
9 predmet KSC-BC-2020-06, Specijalizovani tužilac protiv Hashima
10 Thacija, Kadrija Veselija, Rexhepa Selimiya i Jakupa
11 Krasniqija.

12 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Dobar dan i
13 dobrodošli. Konstatujem da su svi optuženi danas prisutni u
14 sudnici i nastavićemo da sastlušavamo završne reči u ovom
15 predmetu.

16 Čućemo odgovor zastupnika žrtava, a zatim komentare
17 timova odbrane na repliku tužilaštva koje smo čuli u
18 ponedeljak, kao i izjavu četvorice optuženih u skladu sa
19 odgovarajućim pravilom pravilnika. Ukoliko nema prigovora,
20 onda ćemo nastaviti sa radom i zaključićemo predmet u skladu
21 sa pravilom 136.

22 Držaćemo se dnevnog reda iznetog u nalogu panela u vezi
23 sa završnim rečima, a to je podnesak F03639. Međutim, kako je
24 tužilaštvo zaključilo iznošenjem svojih završnih reči u
25 ponedeljak, neće biti potrebe da danas imamo produženo

1 zasedanje, kao što smo prvobitno predvideli u podnesku F03639.
2 Stoga će se današnje zasedanje završiti najkasnije u 16:45h.
3 Napravićemo pauzu u 10:30h od petnaestak minuta i nastaviti sa
4 radom u 10:45h. A zatim ćemo imati sat i po vremena za ručak u
5 13:00 časova. Popodne ćemo napraviti pauzu ukoliko to bude
6 potrebno i prilagođavaćemo se ovom rasporedu zasedanja tokom
7 dana, u skladu sa tekućim potrebama. Mislim da će verovatno
8 optuženi imati priliku da iznesu svoje izjave posle ručka,
9 kako ne bi bili prekidani i kako bi im svi poklonili punu
10 pažnju u to vreme, ali videćemo.

11 Pre nego što započnemo sa iznošenjem završnih reči, još
12 jedno preliminarno pitanje koje panel želi da iznese sa
13 izmenom oznake tajnosti transkripta.

14 Panel konstatuje da ima više zahteva za izmenu tajnosti
15 transkripta o kojima treba doneti odluku. Panel bi želeo da
16 čuje od učesnika u postupku da li ima prigovora da zaključimo
17 predmet i pre nego što donesemo odluku i odgovarajući nalog o
18 izmeni tajnosti ovih transkripta. Prvo tužilaštvo.

19 G. HALLING: [Prevod] Nemamo prigovora, časni sude.

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] zastupnik žrtava.

21 G. LAWS: [Prevod] Nemamo prigovora, časni sude.

22 G. MIŠETIĆ: [Prevod] Thačijeva odbrana nema prigovora.

23 G. DIXON: [Prevod] Nemamo ni mi, časni sude.

24 G. ROBERTS: [Prevod] Nemamo prigovora.

25 G. ELLIS: [Prevod] Nemamo prigovora.

1 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] U redu. To će onda
2 biti praksa koje ćemo se držati.

3 Time je zaključen uvod panela, a u -- blagovremeno ćemo
4 rešiti to pitanje izmene tajnosti transkripata.

5 Sada ćemo čuti završne reči zastupnika žrtava. G. Laws,
6 tražili ste otprilike 15 minuta. Kada budete spremni, možete
7 početi.

8 G. LAWS: [Prevod] Hvala i dobar dan, časni sude.

9 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Dobro dan.

10 G. LAWS: [Prevod] Pre svega, danas ću odgovoriti na neke
11 od argumenata koje je Selimijeva odbrana iznela u petak, a
12 zatim ću preći na izjašnjenja Krasniqijeve odbrane iznete u
13 ponedeljak.

14 Prva tvrdnja na koju želim da odgovorim je ona da
15 zastupnik žrtava nije utvrdio bilo kakvu -- da je postojala
16 bilo kakva veza sa g. Selimijem.

17 I imam nekoliko slajdova koji će mi pomoći. Ja ću
18 govoriti o uzročno-posledičnoj vezi i o ulozi zastupnika
19 žrtava u vezi sa time. Uz pomoć sudskog službenika, zamoliću
20 da prikažemo prvi slajd na ekranu i sva tri slajda mogu da se
21 prikažu i za javnost. Hvala. Sada molim da pređemo na drugi
22 slajd.

23 Pri vrhu strane, vidimo odlomak iz transkripta sa strane
24 28908 iz izjašnjenja Selimijeva prošlog petka, a tu se kaže:

25 "Izlaganje zastupnika žrtava takođe se u velikoj meri

1 oslanja na emocionalno ubedljive priče koje i pored toga što
2 su ozbiljne i zaslužuju priznanje, ne uspevaju i to u više
3 navrata, da uspostave pravno utemeljenu i individualizovanu
4 vezu sa krivičnim delima iz optužnice.@"

5 Na ekranu sada ne vidimo nešto što je u transkriptu na
6 sledećoj strani 28909, gde se kaže:

7 "U tom kontekstu, pretresni panel se suočava ne sa
8 pitanjem da li su neki ljudi pretrpeli patnje i stradanja, već
9 da li na osnovu raspoloživih dokaza, to stradanje može da se u
10 pravnom smislu poveže sa krivičnim delima iz optužnice i g.
11 Selimijem lično."

12 Dakle, kako se čini, Selimijeva odbrana sugerise dve
13 stvari. Prvo, da nismo pokazali da postoji veza između
14 stradanja žrtava i krivičnih dela iz optužnice, o čemu ću
15 govoriti za trenutak odgovarajući na komentare odbrane u vezi
16 sa iskazom sudskih veštaka. Drugo, da nismo uspeali da
17 uspostavimo vezu između krivičnih dela i g. Selimija.

18 Naš odgovor na drugi komentar je dvostruk. Prvo, ne
19 postoji pravna obaveza koja bi nas obavezivala da povezujemo
20 krivična dela sa g. Selimijem ili bilo kojim od drugih
21 optuženih u ovom predmetu, bilo u ovoj ili u bilo kojoj drugoj
22 fazi postupka. A drugo, prema tome, mi svakako nismo ni
23 pokušali da to postignemo, odn. da ustanovimo vezu sa g.
24 Selimijem, tako da je čudno da nam se poručuje da nismo u tome
25 uspeali. Takva kritika je neprimerena.

1 Ono što smo mi pokušali da učinimo, bilo je da sudu
2 predočimo stradanje žrtava, jer je to ono što se od nas i
3 traži. Nije naš posao da dokazujemo optužbe protiv g.
4 Selimija. To je zadatak tužilaštva, i mi to svakako nismo ni
5 pokušavali da postignemo preko dokaza koji su izveli naši
6 veštaci.

7 Stav je sledeći: u slučaju da bilo ko od optuženih bude
8 osuđen, kako bi se utvrdila njihova odgovornost za reparacije,
9 ono što treba dokazati, jeste da postoji veza između
10 stradanja, žrtava i krivičnog dela za koje je neki od
11 optuženih osuđen. Naglašavam, da zakon ne propisuje da se mora
12 dokazati veza između postupaka određenog lica i stradanja
13 žrtava. To pitanje je rešeno odlukom apelacionog panela u
14 predmetu Shala po žalbi odbrane, na nalog o reparacijama od
15 29. januara ove godine. Njihova žalba je tom prilikom
16 odbijena. I u pitanju je predmet 3, podnesak F73.

17 Shalina odbrana je kao i Selimijeva odbrana tvrdila da je
18 neophodno da se dokaže postojanje veze između postupaka
19 optuženog i stradanja žrtava. Mi tvrdimo da zakon to ne
20 propisuje. Sasvim smo u to uvereni i citat koji je na drugom
21 slajdu na ekranu to pokazuje. Apelacioni panel je primetio da
22 uslovi uzročno-posledične veze koji su gore navedeni počev od
23 člana 22(1) zakona i pravila 2 pravilnika i bez obzira na to
24 da li se radi o činjeničnim ili pravnim uslovno-posl [sic] --
25 uzročno-posledičnim vezama, još uvek smo kod drugog slajda,

1 dakle, da li te uzročno-posledične veze bilo činjenične ili
2 pravne zahtevaju vezu između, a o -- to su ključne reči
3 krivičnog dela i stradanja, ne postupanja optuženog i
4 stradanja. Apelacioni panel smatra da je obično značenje i
5 običnan smisao člana 22(1) Zakona i pravila 2 pravilnika,
6 sasvim jasan u tom pogledu. Reparacije se dodeljuju na osnovu
7 stradanja i patnje koje su pretrpljene, kao direktna posledica
8 izvršenja krivičnog dela pod nadležnošću Specijalizovanih
9 veća, u vezi sa licem koje je za to već osuđeno. Apelacioni
10 panel takođe primećuje, da je to tumačenje u skladu sa
11 ustaljenom sudskom praksom Međunarodnog krivičnog suda.

12 Drugim rečima, veza ne postoji između optuženog i
13 pretrpljene patnje, već između krivičnog dela za koje je
14 osuđeni osuđen i pretrpljeno i pretrpljene patnje i stradanja.
15 Ono što je važno u predmetu, koji obuhvata udruženi zločinački
16 poduhvat, to može da uključi krivična dela pojedinačnih lica,
17 u slučajevima u kojima optuženi nije jedan od počinitelaca, nije
18 konkretni počinitelj, što se naročito vidi iz stava 160 odluke
19 o reparacijama po shalinoj žalbi.

20 Moja sledeća tema danas dovodi nas do trećeg slajda.
21 Molim sudskog službenika da ga prikažemo. U pitanju su dokazi
22 izvedeni u slučaju 06 i ovde vidimo to pri vrhu strane.

23 "Izveštaj veštaka koji je podneo zastupnik žrtava kako
24 tvrdi odbrana, nije uspostavio uzročno-posledičnu vezu između
25 krivičnih dela iz optužnice i patnji i stradanja žrtava

1 žrtava. Ne zbog toga što su veštaci bili nepošteni, ne ni zbog
2 toga je odbrana poricanja mačiju [sic] -- [nejasno] traumatu,
3 već zbog toga što su sudski veštaci sami i u više navrata
4 izričito izneli da nisu u mogućnosti da utvrde uzroke, pripišu
5 ih nekome, postavljaju dijagnozu ili utvrde vezu sa konkretnim
6 počinocima."

7 To izjašnjenje vrlo delotvorno ponavlja prethodna
8 izjašnjenja koja je odbrana pismeno podnela u ovom predmetu.
9 Videti podneske F3251 i F3356.

10 Međutim, izveštaj sudskih veštaka u predmetu 06, nikada
11 se nije ni zasnivao na nameri da oslanjanjem na taj izveštaj,
12 dokažemo postojanje uzročno-posledične veze između krivičnih
13 dela i stradanja koje su pretrpele žrtve. To je služilo, taj
14 izveštaj u brojne druge svrhe. Između ostalog tome da se
15 objasne važni -- važna stanja, kao što je posttraumatski
16 stresni sindrom i da se stradanje žrtava smesni u kontekst
17 odgovarajućeg naučnog istraživanja i ekspertize. Pri tome, taj
18 izveštaj svakako može da pomogne panelu da utvrdi da li
19 postoji neka veza između krivičnih dela i stradanja i patnji
20 žrtava. Mi smo više nego jednom jasno izneli da individualne
21 procene nikada nisu bile zamišljene tako da ih treba donositi,
22 da nisu bile nužne i panel je zaključio da čak i ukoliko takve
23 ocene nema, to dokaze ne čini ni irelevantnim ni nedopuštenim.

24 Na trećem slajdu imamo odlomak iz naših izjašnjenja u
25 vezi sa izveštajem sudskih veštaka, gde se kaže, da su -- da

1 je ovaj izveštaj pripremljen za predmet 06, nešto što nudi
2 kontekst sa [kao što je prevedeno] iskustvo žrtava i njihova
3 stradanja i omogućava bolje razumevanja tog stradanja,
4 stradanja svih žrtava u ovom predmetu. Njihovo stradanje tu se
5 objašnjava iz profesionalne prisijatrijske i psihološke
6 perspektive.

7 A na desnoj strani ekrana je odluka panela o usvajanju
8 svedočenja sudskih veštaka iz podneska F03451, stav 26.

9 "Iako su se sudski veštaci složili da bi povezivanje
10 konkretnih simptoma sa zločinima iz navoda optužnice,
11 zahtevalo da se ispita lice o kome je reč, to nisu dokazi koji
12 su ponuđeni u ovom predmetu. Odsustvo individualnih pregleda
13 žrtava, ne čini ove dokaze irelevantnim, ili njihov ve --
14 izveštaj veštaka nepouzdanim. Odustvo takve ocene, prosto
15 ograničava obim relevantnosti ponuđenih dokaza, kao i
16 zaključke koji bi se iz njega mogli izvući, ukoliko ovaj
17 izveštaj bude prihvaćen."

18 Čini se da odbrana želi da nastavi da ponavlja da ovaj
19 izveštaj ne postiže svrhu koja nikada nije ni postojala. Oni
20 su naravno slobodni da nastave da to čine, ali uz sve dužno
21 poštovanje, to nije argument koji ima bilo kakvog smisla.

22 I najzad, kada je reč o izjašnjenju Selimija, u vezi sa
23 svedokom W4444, Selimijeva odbrana je poručila sudskom panelu,
24 da smo mi pogrešno pokazali njihov pristup ovoj žrtvi to je u
25 fusnoti 306. Na strani transkripta 28908.

1 U toj fusnoti tačno se iznosi da je Selimijeva odbrana
2 prilikom unakrsnog ispitivanja ovog svedoka pogrešno prikazana
3 njegov razgovor sa tužilaštvom, tako da to treba objasniti u
4 nekoliko reči. Ovog svedoka pretukli su dok nije izgubio
5 svest. U razgovoru sa tužilaštvom, postavljeno mu je jasno
6 pitanje:

7 "Da li vas je telo bolelo?" odgovor:

8 "To je bilo posle premlaćivanja." On je odgovorio

9 "Da."

10 To je na strani 24 relevantnog dokumenta, [čiji broj
11 prevodioci nisu uspeli da čuju, u redovima 6 do 7]. Uprkos
12 takvom odgovoru, Selimijeva odbrana postavila je svedoku
13 sledeće pitanje:

14 "Tužilaštvu ste 2019. godine rekli da vas nije bolelo
15 tokom tih četiri dana, da niste osećali bol kao takav, a ta
16 četiri dana odnose se na vreme koje je proveo u zatvoru."

17 To je iz transkripta iz 9. novembra 2023, na strani
18 9809.

19 To međutim nije bilo fer pitanje, jer se daje referenca,
20 odn. poziva se na ranije -- ranija pitanja iz odgovora i
21 odgovore iz razgovora, kada svedok očigledno nije odgovorio o
22 tom premlaćivanju o kome su ga sada pitali. Time je svedok
23 doveden u nepovoljan položaj i mi smo stoga ukazali na to u
24 fusnosti 306, međutim, Selimijeva odbrana, umesto da se
25 izvini, sugerije da smo mi pogrešili i da nas treba okriviti

1 što smo ukazali na njihovu grešku. Mi takođe smatramo da je
2 nemoguće videti koji je smisao tog pitanja, ukoliko cilj nije
3 bio da se dovede u pitanje pouzdanost svedoka 4444, kada je
4 reč o bolu koji je pretrpeo.

5 Tako da po našem mišljenju, ta fusnota i dalje stoji.

6 I najzad, nekoliko reči o Krasniqijevom iznašnjenju od
7 ponedeljka na transkriptu -- u transkriptu 29045.

8 Izneta je tvrdnja da je postojao dugotrajni društveni
9 fenomen ljage koja je pripisivana kolaboracionistima na
10 Kosovu. Drugim rečima, da je to bio deo postojeće društvene
11 klime i da je stoga pogrešno sugerisati, da su razne žrtve --
12 da su žrtve pretrpele razna posledice te ljage. Mi se sa tim
13 ne slažemo uz sve dužno poštovanje.

14 Uprkos činjenicama da je u istorijskom smislu ljaga
15 bacana na ljude optuživane da su kolaboracionisti, ne sprečava
16 žrtve na koje je OVK bacila ljagu, da su kolaboracionisti i da
17 zbog toga dožive stradana i patnje. Naprotiv, takvi društveni
18 uslovi, bili su savršen teren za OVK na kome je ona mogla da
19 se posluži tom etiketom i da je prišiva raznim ljudima.

20 Mi se time više puta bavimo pod konkretnim odeljkom
21 ljaga, kao rezultat zločina OVK. U našoj izjavi o dejstvu
22 krivičnih dela. Ja to neću ponavljati, ali ću završiti time
23 što ću ponoviti da se nije radilo samo u uvreženoj [sic] --
24 [kao što je prevedeno] društvenoj pojavi. Nije uvrežena [sic]
25 -- [kao što je prevedeno] društvena pojava kidnapovala ljude

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 11

1 pod pretnjom oružja i odvodila ih na lokacije pod kontrolom
2 OVK.

3 Da navedemo samo jedan primer. Nije takva "pojava" ubila
4 brata svedoka W04870. Ona je doživela da je ocrne u javnosti.
5 Ljudi su joj na ulici pljuvali u lice, i na kraju, nije imala
6 ni jednu drugu mogućnost, osim da napusti Kosovo. To nije bio
7 rezultat postojećih stavova, društvenih stavova, već je to
8 bila posledica činjenice da je član njene porodice OVK ubila u
9 toku rata, jer su ga optužili da je bio kolaboracionista, i
10 zbog toga što je ona smogla hrabrosti da o tome javno
11 progovori.

12 Časni sude, hvala na vremenu koje ste mi dodelili. To su
13 bila moja izjašnjenja koja sam imao za vas danas.

14 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Laws.

15 Sada prelazimo na Tačijevu odbranu. Tražili ste 45
16 minuta i toliko vam je i odobreno.

17 G. MIŠETIĆ: [Prevod] Hvala, časni sude. Pre nego što
18 počnem, g. predsedavajući, mogu li samo da podelim primerke
19 naše *Power Point* prezentacije?

20 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Da, izvolite.

21 G. MIŠETIĆ: [Prevod] G. predsedavajući, članovi pla [sic]
22 -- panela, prošle srede ste čuli argumente odbrane Tačijeva,
23 koji se -- koji se bave osnovnim pitanjima u bilo kom predmetu
24 koji se bavi ratnim zločinima, a gde se sude politički i vojni
25 rukovodioci.

1 Rekli smo da nema naređenja Hashima Thačija izvršiocima
2 zločina.

3 Rekli smo da nema izveštaja u tom smislu.

4 Rekli smo da nema verodostojnih dokaza, da je Thači imao
5 ulogu u pripremi ili širenju saopštenja ili političkih izjava.

6 Rekli smo, da tužilaštvo ne nudi racionalno objašnjenje,
7 zašto bi učesnici UZP-a morali da prenose navodne -- ni [kao
8 što je prevedeno] zajednički krivični cilj putem saopštenja,
9 ako je OVK imala funkcionalni lanac komandovanja.

10 Rekli smo vam da konsenzus dokaza međunarodnih
11 insajderskih svedoka, je da OVK nije bio osumnjičen za učešće
12 u ratnim zločima i da nije bio osumnjičen za učešće u bilo
13 kakvoj politici, gde su se 'targetirali' tzv. protivnici.

14 Tužilaštvo u ponedeljak nije imalo odgovor na te osnovne
15 tačke. Nemaju odgovora. Pa, nije bio slučaj da on u ponedeljak
16 nisu više imali vremena i nisu mogli da se pozabave svim
17 važnijim pitanjima. Imali su još uvek 45 minuta na
18 raspolaganju kada su završili svoj odgovor. Imali su vremena,
19 ali nisu imali odgovore.

20 Nakon što nisu mogli da pobiju osnovne argumente odbrane,
21 tužilaštvo je završilo svoju repliku u ponedeljak, tvrdeći da
22 odbrana ne želi da vi vršite svoj posao i ne želi da vi budete
23 sudije. U stvari, sasvim je suprotno. Odbrana zna da ćete vi
24 izvršiti svoj zadatak i da ćete pri -- prepoznati dokaze koje
25 smo vam predočili. Tužilaštvo ne želi da vi uradite svoj posao

1 kako treba. Oni žele da vi uradite njihov posao. Žele da
2 vidite da li se može izvesti optužba koju oni nisu mogli da
3 formulišu. Kao što sam rekao u ponedeljak, panel iz predmeta
4 Mustafa je bio jasan. Teret dokazivanja je na tužilaštvu i
5 samo na tužilaštvu i oni u tome nisu uspeli.

6 Moj mentor me je davno naučio da je ključni greh na
7 suđenju, ako se previše obeća, a onda se malo izvrši.
8 Tužilaštvo je u stvari krivo za taj greh. Obećali su jako
9 puno, ali ništa nisu od toga i predočili. To se ponovo desilo
10 u ponedeljak. Činilo se kao da tužilaštvo konačno ide ka
11 objašnjenju o tome tačno šta je Hashim Taçi rekao i uradio,
12 ali šta su oni u stvari predočili vama. Šta je tačno prema
13 tužilaštvu g. Taçi rekao da namerava da uradi. Šta je tačno
14 prema tužilaštvu g. Taçi uradio i sprovede ono što je rekao.
15 Tužilaštvo nije imalo odgovor. Suviše je obećalo, a suviše
16 malo je ispunilo.

17 A sada, hoću da govorim o sastancima gde je bilo reči
18 navodno o zajedničkom cilju. U našem završnom podnesku prošle
19 nedelje, govorili smo argumenteno [sic] -- tužilaštva iz
20 njihovog podneska od 870 stranica. Znaete koliko je marljivo
21 odbrana iznela argumente tokom suđenja da tužilaštvo treba da
22 iznese svoju tezu svedocima i znate da je odgovor tužilaštva
23 uvek bio da mi to ne moramo da uradimo do završnog podneska.
24 Dakle, prvi put kad smo čuli tačno njihovu tezu, je bilo u
25 završnom podnesku i mi smo se time bavili u našem završnom

1 argumentu.

2 Veliki problem na suđenju je način na koji je tužilaštvo
3 izvodilo dokaze, krijući svoju teoriju predmeta, do završnog
4 podneska, i onda ne možete da vidite kako će druga strana da
5 reaguje na to. Tužilaštvo je u stvari saznalo da ima jako puno
6 rupa u svojoj teoriji, tek u ponedeljak kada su argumente
7 izneli odbrane.

8 Jedan primer je tvrdnja tužilaštva da u svom -- u svom
9 podnesku, da je pitanje specijalnog rata i protivnika, nešto
10 što je diskutovano često na sastancima glavnog štaba. To je
11 stav 75. Vidite to na slajdu. Mi smo to razmotrili i te
12 fusnote relevantne prošle srede, gde se u stvari govorilo samo
13 o dva sastanka, od 16. avgusta i 29. decembra.

14 Sada, tužilaštvo tvrdi da ima jako -- da ima puno više
15 sastanaka od onih koje su naveli panelu u svom podnesku u toj
16 fusnoti. Rečeno nam je da protivnici i specijalni rat, su bili
17 tema sastanaka 23. jula, 12. i 13. novembra, 20. decembra
18 1998. i 30. decembra 1998. Međutim, to nije bilo navedeno u
19 prilog stava 75 njihovog podneska. To možete proveriti. G.
20 Thaçi, ne može da pobija dokaze koje tužilaštvo nije ni
21 navelo. U prilog svojoj tezi u stavu 75.

22 Mi svi znamo kao advokati, da kada se iznose pismene --
23 pismeni argumenti, naročito u završnom podnesku, citiraju se
24 najbolji dokazi. Činjenica da tužilaštvo nije uputilo ni na
25 jedan od ovih sastanaka, je neka vrsta priznanja da tužilaštvo

1 zaista ne veruje da će im ti sastanci u dokazivanju njihovih
2 teza.

3 To je slajd 5.

4 Treba da znate, da što se tiče tih novih sastanaka od
5 decembra, tužilaštvo ne tvrdi da je g. Taçi čak bio i tamo,
6 niti to mogu.

7 To je slajd 6.

8 Što se tiče sastanka od 23. jula, jedina diskusija je
9 bila o tome, kako se OVK 'targetira' da ga zauzme LDK, preuzme
10 i Tahir Zemaj, a ne obrnuto i već ste čuli moje izlaganje o
11 tome.

12 To je slajd 7.

13 Sastanak od 12. i 13. novembra u vezi reorganizacije OVK,
14 je odma' nakon toga, praćen time što je Zyrapi izdao 1D29 i
15 osnivanjem vojnog suda, što pokazuje da je svrha tog sastanka
16 razumno bila, ne da se 'targetiraju' civili, već da se bolje
17 zaštite sve osobe i da se ispoštuje međunarodni zakon. Kao što
18 smo mi objasnili prošle nedelje.

19 Slajd 8.

20 I razmatranje beleški tog sastanka tog sastanka od 12. i
21 13. novembra, pokazuju da se tu uopšte ne spominju ni
22 protivnici niti specijalni rat.

23 I na kraju, napominjemo da u svakom od tih dodatnih
24 sastanaka Bislim Zyrapi je bio prisutan, ako već nije i
25 predsedavao sastanku.

1 Slajd 9.

2 Prošle nedelje smo naglasili stav tužilaštva iz stavova
3 1431 i 1432 njihovog završnog podneska, da Zyrapi nije bio deo
4 užeg kruga u glavnom štabu, kome su pripadali optuženi i nije
5 uživao puno poverenje od svih pripadnika OVK, uključujući i
6 nekih članova glavnog štaba i prema tome, takvi faktori bi
7 uticali na meru u kojoj bi učesnici UZP-a otvoreno govorili o
8 politici u odnosu na protivnike pred njim."

9 To je slajd 10.

10 Isto tako, napominjemo stav tužilaštva, da je Zyrapi bio
11 taj "član glavnog štaba koji nije formirao deo te grupe osoba
12 od poverenja. On je bio autsajder." To je stranica transkripta
13 28468.

14 U sredu, mi smo tražili da tužilaštvo objasni, kako u
15 svetlu tih stavova, bilo koji od ovih sastanaka bi mogao da
16 bude mesto gde se razgovaralo o izvršenja zajedničkog
17 kažnjivog cilja, u svetlu zirapijevog prisustva. Nismo čuli
18 odgovor na to u ponedeljak. Oni nemaju odgovora na to, jer on
19 jednostavno ne bi imali smisla [kao što je prevedeno].

20 Slajd 11.

21 Umesto toga, u ponedeljak, tužilaštvo je pokušalo da
22 donekle odstupi od svog stava prema Zyrapiju, pošto su sada
23 bili svesni koliko su sami štetili sopstvenoj tezi, priznajući
24 da Zyrapi nije bio član UZP-a.

25 Rečeno vam je da odbrana jednostavno menja teze i da

1 odbrana tvrdi da bilo ko ko nije imenovani član UZP-a, se
2 konkretno smatra da nije bio ni učesnik UZP-a i da smo rekli
3 da Zyrapi nije mogao da zna, niti da učesvuje u izvršenju
4 zajedničkog cilja."

5 Međutim, pogledaćemo sad te argumente. Prvo, odbrana nije
6 rekla da je on bio izvan UZP-a, već tužilaštvo napominjemo da
7 je apelacioni panel zaključio da se u optužnici u ovom
8 predmetu navode učesnici UZP-a, dovoljno konkretno, ali smatra
9 da "tužilaštvo treba odbrani da pruži sve informacije koje
10 poseduje u vezi navodnih učesnika UZP-a, i naglasila da ako
11 tužilaštvo može da imenuje dodatne navodne učesnike UZP-a,
12 onda te informacije treba da pruži odbrani."

13 Ako do sada oni nemaju dovoljno dokaza da imenuju
14 Zyrapija kao učesnika navodnog UZP-a, onda se može zaključiti
15 da tužilaštvo smatra, da on nije bio učesnik UZP-a, ili onda
16 takvim stavom krše odluku apelacionog panela.

17 Drugo, tužilaštvo je taj, a ne odbrana -- koji su vam
18 rekli da je Zyrapi bio "jedan član glavnog štaba koji nije
19 formirao grupu osoba od poverenja. On je bio autsajder."
20 Tužilaštvo je predočilo, a ne odbrana, taj organigram prošle
21 nedelje, gde se konkretno navodi, da Zyrapi, se ne smatra
22 učesnikom UZP-a. Tužilaštvo je reklo da on nije uživao puno
23 poverenje učesnika glavnog štaba i da "takvi faktori utiču na
24 meru u kojoj su učesnici UZP-a otvoreno mogli sa njim da
25 razgovaraju o politici u odnosu na protivnike." Ne postoji

1 drugi način da se tumače ti argumenti, osim da tužilaštvo
2 tvrdi da on nije bio deo UZP-a. Sada, kada se oni kaju zbog
3 toga, nakon što su čuli naše završne argumente, potrebno je
4 dati objašnjenje kako tužilaštvo može da pomiri svoj stav da
5 je Zyrapi bio autsajder u odnosu na UZP, sa njihovim stavom,
6 da je Zyrapi prisustvovao svakom sastanku na kome tvrdi, da je
7 bilo govora o zajedničkom krivičnom cilju. Oni nisu pokušali
8 ni da pomire taj -- ta dva stava, jednostavno zato što nemaju
9 odgovor.

10 Tužilaštvo tvrdi da je Zyrapi svedočio da je bio "svestan
11 politike u odnosu na protivnike." To je transkript stranica
12 29106. To nije tačno. Ni u jednom trenutku -- je Bislim Zyrapi
13 rekao ili nagovestio da je bio svestan politike u glavnom
14 štabu, da se 'targetiraju' tzv. protivnici za pritvaranje,
15 zlostavljanje ili ubistvo. I stav koji je tužilaštvo citiralo
16 u podršku svog stava je kao i obično bio nekompletan.

17 To je slajd 13.

18 Zyrapi je u suđenju Milutinović rekao

19 "...čuo sam od komandanata zona i civila da su neki
20 vojnici i oficiri prešli okvire svojih nadležnosti,
21 prekoračili svoje nadležnosti.

22 U to vreme nisam mogao da uradim ništa u vezi toga, jer
23 nisam imao nikakvu funkciju. Nakon što sam postao načelnik
24 štaba, mi smo u ponedeljak rekli, koje je mere on preduzeo u
25 smislu disciplinovanja vojske."

1 Vi znate, časno veće [kao što je prevedeno] da su te mere
2 u 1D29. To je kontekst onoga što je rekao. On nikada nije
3 tvrdio da je takva politika poticala od glavnog štaba, nikada
4 nije tvrdio na primer da je naišao na bilo kakav otpor u
5 glavnom štabu, na njegovo naređenje 1D29.

6 Sledeći slajd ne treba prikazati javno.

7 I, kao što sam vam rekao prošle nedelje, Zyrapi je 2005.
8 Rekao da pre kraja novembra 1998, glavni štab nije izdao
9 nikakva naređenja po pitanju zatvaranja i da ta zatvaranja su
10 bila nešto čime su se bavili komandanti zona. On je u tome
11 dosledan već 20 godina. Nije mogao istovremeno reći da je bio
12 svestan politike glavnog štaba da se 'targetiraju'
13 kolaboracionisti i da isto 20 godina govori da su zatvaranja
14 bila nešto čime su se bavili komandanti zona, a ne glavni
15 štab. Tužilaštvo nije pokušalo ni da vam objasni, kako može da
16 se zanemari taj dokaz. Oni jednostavno nemaju odgovor na to.

17 Ovaj slajd se može javno emitovati.

18 Sada ćemo se baviti saopštenjima za štampu. Odbrana vam
19 je prošle nedelje rekla, da tužilaštvo nema dokaza da je g.
20 Taçi imao ikakve veze sa pisanjem saopštenja i političkih
21 izjava, osim onih tvrdnji g. Selimija iz njegovog razgovora sa
22 tužilaštvom o saopštenju 59 u vezi čega nije bio unakrsno
23 ispitivan, a to nije verodostojno iz razloga koje smo
24 objasnili. Činjenica da tužilaštvo nema nikakve druge dokaze
25 da je g. Taçi učestvovao u pripremi saopštenja, dalje

1 diskredituje dokaze Selimija o saopštenju 59. Mi smo vam
2 prošle nedelje rekli da tužilaštvo čak nema ni dokaze da je
3 neko iz druge ruke i -- imao ideju o tome da li je to bilo
4 sećanje iz neke knjige, neobjavljenom skriptu, novinskom
5 intervjuu ili beleškama, da je g. Taçi učestvovao u pripremi
6 tih saopštenja. Tužilaštvo ne osporava tu tvrdnju.

7 Dakle, može se zaključiti da postoji razumno objašnjenje
8 dokaza da g. Taçi nije učestvovao u pripremi i dostavi
9 saopštenja i političkih izjava.

10 Takođe su vam rekli da nema dokaza o bilo kakvoj
11 vremenskoj ili geografskoj vezi sa bilo kojim saopštenjima i
12 teretima i zločinima koji se terete u optužnici. I vrlo je
13 interesantno da tužilaštvo ipak nije uspelo u svom odgovoru da
14 objasni na jednostavan način dokaze na koje se oslanja da bi
15 uspostavilo tu vezu. Koja je bila veza između g. Taçija i
16 saopštenja. Mi to još uvek ne znamo. Koja je od javnih izjava
17 g. Taçija bitno doprinela zločinima koji se spominju u
18 optužnici i kako. Mi to još uvek ne znamo.

19 Umesto toga, čuli smo da se citiraju dokazni brojevi
20 predmeta i to nije zato što je tužilaštvo -- nije imalo više
21 vremena. Ovo je bilo namerno, umesto da predoče same dokaze,
22 tužilaštvo je odlučilo da vam da spisak dokaznih predmeta sa
23 njihovim brojevima, a vi onda treba da o tome govorite.

24 Tužilaštvo koje ima dokaze, treba da provede nekoliko
25 mita [sic] -- minuta da čita dokaze sud 1 -- čuveni primer je

1 ova praksa na suđenju Radovanu Karadžiću, gde tužilaštvo
2 utvrđuje krivičnu -- ili umišljaj Karadžića, tako što je
3 pustio video, gde Karadžić daje govor bosanskom parlamentu,
4 gde se govori o bosanskoj nezavisnosti kao "put u pakao, što
5 bi dovelo do nestanka muslimanskog naroda."

6 Možete li da zamislite situaciju u kojoj tužilac u tom
7 predmetu ustao tokom završne reči, i umesto da dokaže
8 zločinačku nameru Karadžića, tako što će citirati odlomke iz
9 njegovih govora pred bosanskom skupštinom, da je tužilac
10 umesto toga pročitao prosto jedan spisak dokaznog predmeta
11 označeni P brojom [sic] -- i rekao prvostepenom veću da se oni
12 tu snađu i zaključite šta imaju da zaključite [sic]. To se nikad
13 u tom predmetu ne bi dogodilo.

14 Pa zašto se onda to događa u ovom predmetu? Zato što
15 tužilaštvo iz dokaza ne može da dobije ono što im treba. Po
16 sadržini, dokumenti su toliko neubedljivi, da bi kada bi o
17 njima govorili, bilo u svom podnesku ili u završnoj reči, samo
18 bi naglasili koliko njihova teza ne drži vodu. Teza tužilaštva
19 je u najbolju slučaju, jedna gomila napapirčenih dokumenata, a
20 sada se od sudije očekuje da to nekako međusobno povežu.
21 Tužilaštvo nije ispunilo svoju obavezu dokadi [sic] --
22 dokazivanja.

23 Slajd 16.

24 Tužilaštvo takođe i dalje tvrdi, da su predstavnici
25 međunarodne zajednice bili neobavešteni o dokumentima OVK i

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 22

1 saopštenjima za štampu, pa se između ostalog pozivaju na iskaz
2 svedoka Clarka. Ali, setite se šta je general Clark rekao o
3 tri oktobarska sastanka održana sa Miloševićem, tokom kojih je
4 -- mu je on rekao da će NATO pakt bombardovati njegovu zemlju
5 ukoliko Milošević ne prestane da napada stanovništvo posovskih
6 [sic] Albanaca uopšte uzev, a OVK konkretno. Milošević je
7 svakako bio upućen za -- u ta saopštenja za štampu. Na kraju
8 krajeva, Kosovo je bila pokrajina Savezne Republike
9 Jugoslavije i on je nadzirao čitavu tu pokrajinu, kao što vam
10 je dobro poznato. Miloševiću bi bilo u interesu da pokaže
11 generalu Clarku, NATO paktu, Kontakt grupi i Savetu
12 bezbednosti Ujedinjenih nacija, da ti tzv. huškačk [sic] -- da
13 ta tzv. huškačka saopštenja za štampu, predstavljaju bitan
14 doprinos ratnim zločinima i zločinima i zločinima protiv
15 čovečnosti. Činjenica da se general Clark i ambasador Hill ne
16 sećaju da je Milošević pominjao bilo kakva saopštenja za
17 štampu, pokazuje da čak ni srpski nadležni organi nisu uočili
18 nikakvu vezu između saopštenja za štampu i izvršenih krivičnih
19 dela.

20 Tužilaštvo je iznelo nekoliko argumenata na 'klimavim
21 nogama' u ponedeljak. Između ostalog, oni su naveli, da je
22 navodno po rečima, da po rečima odbrane, predstavnici
23 međunarodne zajednice navodno nisu videli, da je OVK vršila
24 bilo kakva krivična dela, no odbrana to nikada nije rekla,
25 niti su to ikada rekli svedoci odbrane. Odbrana je rekla da

1 predstavnicima i stranicima iz međunarodne zajednice nisu
2 sumnjivali Hashima Tačija, da je on upleten u izvršenje
3 ratnih zločina i zločina protiv čovečnosti. Tužilaštvo ne
4 osporava da to jeste bio stav svedoka iz međunarodne
5 zajednice. Mi smo takođe rekli da oni nisu videli, doživeli ta
6 saopštenja za štampu kao hušakačka [sic] -- i tužilaštvo ni to
7 ne osporava. Jednostavno nije ubedljivo da predstavnicima
8 međunarodne zajednice nisu znali kakve posledice proizvode ta
9 saopštenja za štampu, ukoliko je teza koju iznosi tužilaštvo,
10 jedini razumni zaključak koji se da izvesti na osnovu tih
11 saopštenja. Nešto ranije sam pomenuo predmete iz Ruande, iz
12 Bosne, iz Srbije, kao primere. To su slučajevi kada je ceo
13 svet odmah bio svestan da se iznosi hušakačka propaganda.
14 Međutim, u svom odgovoru nije objasnilo zašto je bilo potrebno
15 20 godina da se navodno takva hušakačka [sic] retorika na Kosovu
16 zapravo otkrije i obelodani.

17 U ponedeljak vam je takođe rečeno da tokom informativnog
18 razgovora koji je vozio [sic] -- to -- sa tužilaštvom, da se
19 g. Tači ogradio od dokaznog predmeta 1D29 i obrazovanja
20 vojnog suda. Međutim, to nije tačno. G. Tači je jednostavno
21 rekao da u vreme kada je izdat dokument 1D29 i kada je
22 obrazovan vojni sud krajem novembra meseca, da je on već bio
23 otišao sa teritorije zemlje i da o tome nije ni imao nikakvih
24 saznanja. Nesporna je činjenica da je g. Tači u to vreme već
25 bio otišao sa Kosova. To ni na koji način ne znači da je g.

1 Thaçi rekao da on nije preneo svoj razgovor sa Freedom
2 Abrahamsom, drugim članovima glavnog štaba, niti je on
3 opovrgao da je taj razgovor sa Freedom Abrahamsom doveo do
4 dokumenta 1D29 i do obrazovanja vojnog suda.

5 Što se tiče argumenta prema kojem niti naređenje od 28.
6 novembra, niti novi sud, niti imali za cilj, da se okonča
7 politika usmerena protiv protivnika, niti da se obustavi njeno
8 sprovođenje, u vezi sa tim argumentom, napominjemo da se
9 tužilaštvo neposredno pozvalo na Zyrapija, koji vam je rekao
10 da je on izdavao takva naređenja upravo zato da bi se
11 obezbedila valjana pravna procedura. Između ostalog i za ona
12 lica koja su optužena da su kolaboracionisti. To vidite
13 prikazano na ovom slajdu, stranice zapisnika 17539 do 17540.

14 Sledeća dva slajda ne treba emitovati u javnosti.

15 Sada ću se osvrnuti na slučaj dva srpska novinara, odn.
16 tzv. novinara i tu tužilaštvo iznosi argument koji 'ne drži
17 vodu'.

18 Molim da se prikaže slajd 19.

19 Oni kažu da je odbrana tobože zauzela stav, da su oni
20 zaustavljeni zbog toga što je jedan bio osumnjičen za ratne
21 zločine u Hrvatskoj i Bosni. Mi ni to [sic] -- mi to nikada
22 nismo rekli.

23 Kao što smo rekli sudiji Barthe odgovarajući na njegova
24 pitanja u ponedeljak, činjenica da je jedan od njih bio tzv.
25 novinar, sada činjenica da je on ne samo bio borac u hrvatskom

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 25

1 i bosanskom ratu, već je takođe bio pripadnik ozloglašene
2 paravojne srpske jedinice. To je bilo poznato. I ta dvojica
3 tobožnjih novinara su se uputili u borbenu zonu u kojoj su bile
4 aktivne srpske paravojne snage i stoga je razumno izveden
5 zaključak da se njih dvojica ponašaju sumnjivo. Oni su dakle
6 zaustavljeni iz vojnih razloga, a ne u cilju da se stekne i
7 vrši kontrola nad čitavom teritorijom Kosova. Pozivam vas da
8 pogledate malo na krsno [sic] -- spe [sic] -- unakrsno
9 ispitivanje svedoka Byrnese s tim u vezi, stranica zapisnika
10 13690 i 691.

11 Ni sledeći -- sledeći slajd može da se prikaže u
12 javnosti, to je slajd 21.

13 Tužilaštvo je u ponedeljak pokušalo da se osvrne na samo
14 jedan deo izveštaja Međunarodnog komiteta Crvenog krsta na
15 koji smo se mi pozvali. Međutim, tužilaštvo je potpuno
16 prenebreglo drugi deo tog izveštaja, u kojem stoji "ponekad je
17 potrebno i vremena i resursa, kako bi se uspostavile i
18 sprovele odgovarajuće procedure pravnog preispitivanja.

19 Tužilaštvo je zauzelo stav, da nedržavne oružane grupe, moraju
20 da imaju u potpunosti funkcionalan pravni i pravosnažni sistem
21 od prvog dana sukoba, ne samo da je nerazuman stav, nego stoji
22 u sukobu sa stavom Međunarodnog komiteta Crvenog krsta.

23 Mi vas pozivamo da ne uspostavljate opasni međunarodni
24 presedan prema kojem nedržavne oružane grupe ne smeju da
25 uzimaju zarobljenike, dok nemaju u potppunosti razvijen

1 pravosudni sistem.

2 Slajd 22.

3 Da sada se pozabavimo Qirezu [kao što je prevedeno]. U
4 odgovoru tužilaštvo rečeno vam je da čak i u slučaju da se
5 delegacija iz Qireza zalagala za razoružavanje, to onda ne
6 znači da je ispunjen uslov za njihovo lišenje slobode, uslov
7 apsolutne nužnosti. Međutim, u tom argumentu se prenebregava
8 naša argumentacija, a to je povezano sa pitanjem koje vam je
9 postavio sudija Barthe u ponedeljak. Pitanje da li je lišenje
10 slobode imalo za cilj da se ostvari vojni cilj, ili je cilj
11 bio da se uspostavi i vrši kontrola na Kosovu. To je suštinsko
12 pitanje. Da li je izvršena činjenična ili pravna greška kada
13 su ti ljudi zaustavljeni, je sporedno. Poenta je u tome, da
14 teza tužilaštva nije jedini razuman zaključak koji se da
15 izvesti i da je odbrana navela najmanje jedan drugi razuman
16 zaključak koji se da izvesti, a to je da je OVK tom prilikom
17 imala legitimni vojni cilj.

18 Slajd 23.

19 Znamo da se teza tužilaštva zasniva na tzv. zajedničkom
20 zločinačkom planu. Čuli smo pitanje sudije Barthea od
21 ponedeljka -- s tim u vezi. Na koji način panel može da uoči
22 razliku između radnji koje su predstavljale, bitan doprinos
23 ostvarenju zajedničkog cilja, cilja da se uspostavi i vrši
24 kontrola na teritoriji Kosova, putem izvršenja krivičnih dela
25 od ratnih napora koje je uopšte uzev ulagala OVK. Tužilaštvo

1 je odgovorilo na sudijino pitanje, rekavši da sve zavisi od
2 konteksta i dodalo je da smo mi kao odbrana, pogrešno shvatili
3 obim udruženog zločinačkog poduhvata. Tužilaštvo je zatim
4 reklo:

5 "Ljudi mogu da izvrše neka dela iz različitih motivacija
6 i zbog toga motivacija uopšte uzev nije relevantna za kažnjivi
7 umišljaj," i pozvali su se tom prilikom na predmet Tadić.

8 Pogledajte sada slajd 24.

9 Pre svega, nije to tema koja se obrađuje u presudi Tadić
10 i ta presuda ne potkrepljuje ovu tezu koju iznosi tužilaštvo,
11 drugo, tužilaštvo ne može da kaže da postoje alternativna
12 objašnjenja mimo pokušaja da se postignu legitimni vojni
13 ciljevi.

14 Oni to ne mogu samo da kažu, oni to moraju da dokažu i to
15 da dokažu oslanjajući se na neposredne dokaze. Oni su na
16 primer dužni da dokažu da su ona dvojica tzv. novinara bili
17 lišeni zbog to -- zbog toga, i samo zbog toga, što je OVK na
18 taj način pokušavala da ostvari svoj cilj, odn. da stekne i
19 vrši kontrolu širom teritorije Kosova putem vršenja krivičnih
20 dela.

21 Treće, ako tužilaštvo ne može tu svoju tezu da dokaže na
22 osnovu neposrednih dokaza, onda od vas traži da izvodite
23 zaključke, ali ako vi treba da izvedete zaključak, onda taj
24 zaključak koji vi izvedete, mora da bude jedini razumni
25 zaključak koji se da izvesti na osnovu raspoloživih dokaza i

1 moraju se isključiti svi drugi mogući razumni događi [sic] --
2 dokazi. To je obaveza tužilaštva, a tu obavezu tužilaštvo nije
3 ispunilo.

4 Pogrešno je reći, kako tužilaštvo to kaže u svom odgovoru
5 da ljudi mogu da imaju različite motivacije da nešto urade, i
6 zbog toga motivacija nije relevantna za kažnjivi umišljaj. U
7 tim -- u tom argumentu se ignoriše teret dokazivanja koji
8 spada na pleća tužilaštva, shodno pravilu 143. Ako postoje --
9 ako postoji više razumnih zaključaka u pogledu toga, zbog čega
10 je neko li -- lice lišeno slobode, a jedan od tih razumnih
11 zaključaka, ukazuje na nevinost optuženih, onda tužilaštvo
12 nije ispunilo svoju obavezu i vi morate da donesete
13 oslobađajuću presudu.

14 U presudi u predmetu Limaj, to je dobro objašnjeno.
15 Razdvojena je politika OVK koja je povezana sa voljnim [sic] -
16 - civiljima [sic] -- OVK, a to je da se 'targetiraju' lica za
17 koje se smatra da su u saradnji sa srpskim snagama. Znači, to
18 je stavljeno sa jedne strane, a s druge strane pojava, da su
19 neki kosovski Albanci, civili otimani radi lične osvete i to
20 su radili pojedinačni pripadnici OVK iz drugih motiva. Pozivam
21 se na prvostepenu presudu u predmetu Limaj, stav 216.

22 Govorimo o istom ratu koji se vodio, kao i u predmetu
23 Limaj. Dakle, motivacija nije nerelevantna. Cela poenta je u
24 tome, sa kojom su motivacijom izvršena odreč [sic] -- određena
25 krivična dela.

1 Slajd 25.

2 Pogledajte situaciju u Qirezu. Primećujemo da tužilaštvo
3 nije ni pokušalo da se pozabavi pitanjem, na koji način video
4 snimak konferencije za štampu održane posle događaja u Qirezu,
5 na koji se način taj snimak odražava na kredibilitet izjava
6 koju je Dedaj dao EULEX-u 2014. godine.

7 Slajd 26.

8 Vama je u ponedeljak rečeno, da je Dedaj 2014. godine
9 rekao da je on pokazao EULEX-u fotografiju koji je snimljena
10 dva, tri dana pošto je pušten na slobodu, ali takvu
11 fotografiju mi nikada nismo videli u -- tokom izvođenja dokaza
12 u ovom predmetu, ona dakle nije u dokazima u ovom predmetu i
13 sad tužilaštvo od vas traži da zamislite tu nekakvu tobožnju
14 fotografiju, kako je on izgledao na toj možda fotografiji,
15 umesto da pogledate konkretni postojeći video snimak, na kojem
16 se jasno vidi njegovo stanje, snimak koji je nastao neposredno
17 posle njegovog puštanja na slobodu. Ovi vam kažu prepustite se
18 mašti, umesto da pogledate konkretan video snimak na kome se
19 sve jasno vidi. I sve vreme slušamo tužilaštvo kako iznosi
20 takve dokaze.

21 Najzad, g. Thaçi nikada nije rekao, da je tužilaštvo --
22 tužilaštvu, da je on imao saznanja da su "premlaćivani
23 zatvorenici." Ako ponovo pročitate taj odlomak, iz razgovora
24 vođenog sa g. Thaçijem, videlete da se njemu postavlja čitav
25 niz pitanja, da li je on znao, da li je neko od članova

1 delegacije bio pretučen ili zlostavljan. G. Thaçi je zapravo
2 odgovarao na vrlo složena pitanja sa više kompleksnih
3 elemenata. Zlostavljanje može da znači svašta. Može da znači
4 maltretiranje, može da znači verbalne u -- uvrede, može da
5 znači fizičko koškanje, kad neko nekog odgurne i tome slično.
6 Lice koje ispituje g. Thaçija pred kraj tog informativnog
7 razgovora, koristi reči zlostavljanje i premlaćivanje kao da
8 su sinonimi, tako da nije jasno na koji je deo njegovog
9 pitanja g. Thaçi zapravo odgovorio i da li je on zaista uočio
10 da je bilo ko bio fizički povređen. On to nije rekao, a to se
11 vidi iz video snimka iz Qireza.

12 Da se sada osvrnem na pitanje bojkotovanja stranke LDK.

13 Stranica 27.

14 Tužilaštvo ne citira ni jedan jedini dokaz, kada tvrdi da
15 je LDK bojkotovala privremenu vladu Kosova zbog toga što ih je
16 g. Thaçi ili bilo ko drugi navodno zlostavljao. Kao što smo
17 rekli prošle ne -- ne -- prošle nedelje, tužilaštvo se nije
18 pozvalo ni na jedan jedini dokaz iz predmetnog vremena, kako
19 bi potkrepilo takav tobožnji stav stranke LDK, nikakve dokaze
20 nije citiralo ni u ponedeljak. Ono prosto iznosi šuplju
21 argumentaciju.

22 Nasuprot tome, mi imamo dokaze iz predmetnog vremena
23 prema kojima je LDK bojkotovala privremenu vladu Kosova, zato
24 što nije želela da ima podjednaki broj mesta u toj vladi kao i
25 OVK. LDK, stranka LDK je zapravo vodila svoju uporednu vladu

1 koja je postojala paralelno sa privremenom vladom Kosova i ona
2 je odbijala da odustane od te svoje vlastite vlade, sve do
3 februara 2000. godine. To ste čuli u iskazu svedoka Coveya. To
4 su bili pravi razlogi -- zi [kao što je prevedeno], zbog kojih
5 stranka LDK nije se pridružila privremenoj vladi Kosova, a ne
6 zbog toga što ih je bilo ko navodno zlostavljao.

7 G. Thaçi je imao inkluzivni [kao što je prevedeno]
8 pristup. To vidite sada na slajdu 27. I to detaljno opisujemo
9 u stavu 64 našeg završnog podneska. U najmanje 15 prilika je
10 g. Thaçi pozvao stranku LDK da se pridruži privremenoj vladi.

11 Sada molim da pređemo na slajd 28.

12 Nema nikakve reči -- nema nikakve reči, ni o kakvom
13 odboru za kadrovska pitanja u optužnici da je bilo govora o
14 tome u optužnici i da smo mi znali da je to nešto što će
15 postati sporno pitanje.

16 Mi smo mogli da ispitujemo Zyrapija s tim u vezi.
17 Činjenica da tužilaštvo o tome tek naknadno govori, je dovelo
18 do toga da je nama nanesena šteta.

19 U ponedeljak, tužilaštvo je izjelo [sic] -- da je -- da
20 su optuženi neprekidno ponavljali da su oni bili pioniri,
21 osnivači, ključni članovi glavnog štaba, kako bi tužilaštvo
22 potkrepilo tu svoju tvrdnju, pozvalo se na dokaz P186.

23 Molim slajd 29.

24 To je zapravo jedna nepostpisana beleška, u kojoj
25 nekoliko nekadašnjih pripadnika OVK govori o istorijatu OVK i

1 ako prelistate te stranice, vidite da zapravo postoji zbrka i
2 neslaganje među pripadnicima OVK, kako je uopšte OVK osnovana
3 i ko su bili osnivači.

4 Da se sada vratimo -- osvrnemo na pitanje ima li dokaza o
5 sastancima privremene vlade Kosova u leto 1999. Tužilaštvo je
6 osporilo našu tvrdnju da nema dokaza o tome da je bilo
7 sastanaka privremene vlade.

8 Tužilaštvo se poziva na evidenciju iz glavnog štaba.
9 Međutim, citiram svega tri dokumenta koji ukazuju na to da je
10 privremena vlada održavala sastanke u tom vremenskom periodu.

11 A ni jedan od dokaza na koje se oni po -- pozivaju, nije
12 iskaz svedoka podvrgnutog unakrsnom ispitivanju. Svi su dokazi
13 usvojeni u dokaz -- svi su dokazi usvojeni u spis bez
14 posredstva svedoka, tako da ni jedan svedok nije potvrdio
15 njihovu autentičnost niti potkrepio njihovu sadržinu.

16 Da se sada osvrnem na pitanje da li je zajednički
17 zločinački cilj, prenošen putem naređenja. Tužilaštvo tvrdi da
18 je Thačijeva odbrana pogrešila kada je rekla da tužilaštvo ne
19 tvrdi da je zajednički zločinački plan širem putem pismenih
20 naređenja. Međutim, to nije nikakva greška.

21 Slajd 31.

22 Pogledajte sadržaj završnog podneska tužilaštva. Oni
23 čitav jedan odlomak posvećuju odgovoru na pitanje, kako oni
24 tvrde da se širila ideja o udruženom zločinačkom pladu [sic].
25 I oni nigde ne kažu da je to vršeno putem pismenih naređenja.

1 G. Thaçi može da odgovara na teze tužilaštva samo onako
2 kako su one predočene u završnom podnesku tužilaštva.

3 Sledeći slajd ne treba emitovati u javnosti.

4 Pored toga, tužilaštvo je u odgovoru reklo, u pogledu
5 dokaznog predmeta P1581, a to je jedan nepotpisani razgovor sa
6 svedokom koji je vodilo specijalno tužilaštvo na Kosovu, da je
7 to dokaz o neposrednom naređenju iz glavnog štaba u kojem se
8 traži ostvarenje zločinačkog zajedničkog cilja. Međutim, taj
9 svedok je posvedočio da on ne zna da li je to naređenje izdao
10 glavni štab. On je rekao da je njemu to naređenje preneo čovek
11 koji je sada pokojni. Znači, ovde imamo samo iskaz iz druge
12 ruke.

13 I to je tipično za način na koji tužilaštvo pokušava da
14 predочи svoju tezu.

15 Sledeći slajd može da se prikaže u javnosti.

16 Tužilaštvo mi je reklo da nikada nisu odbačeni
17 oslobađajući dokazi samo zbog toga što su oslobađajući, ali ja
18 vas pozivam da pogledate iskaz svedoka W04760 i to kako
19 tužilaštvo nije uspelo da pruži ubedljivi dokaz da to zašto je
20 povuklo tog svedoka, osim što su shvatili da je zapravo iskaz
21 tog svedoka bio oslobađajući.

22 Da pogledamo sada Sokola Bashotu. Tužilaštvo kaže da je
23 "nemoguće čitati" svedočenje Bashote kao da je bilo
24 hipotetičke prirode. Međutim, da tužilaštvo nije mislilo da
25 Bashota govori hipotetički.

1 Oni bi mu postavili znatno veliki broj pitanja da se
2 utvrdi gde, ko i kada je u glavnom štabu učestvovao u
3 razgovorima o pogubljenju kolaboracionista.

4 Slajd 34.

5 Tužilaštvo mu nikada nije postavilo tako osnovno pitanje
6 koje postavlja istražitelj tokom glavnog ispitivanja. Postoje
7 samo dva razloga zašto tužilac nije postavio osnovno pitanje
8 koje sledi, a to je, ili da tužilac uopšte je bio izuzetno
9 nemaran, što je vrlo malo nevero [sic] -- verovatno, ili zato
10 što je tužilac znao da odgovori Bashote na ta pitanja će
11 značiti da će izneti neki oslobađajući materijal.

12 Tužilaštvo zna zašto je izjava koju je Bashota dao 2006.
13 MKSJ-u ima malu -- mali kredibilitet.

14 A još je manje kredibilno kada se sagleda kontekst u kom
15 je dao tu izjavu. Kao što sam rekao tokom unakrsnog
16 ispitivanja, Bashoti su prišli saradnici tada optuženog
17 Ramusha Haradinaja pre nego što se sastao sa tužilaštvom sa
18 MKSJ-a. Potom je rekao da -- dao iskaz koji pokazuje da
19 hipotetički glavni štab je odgovoran za zatočenje i
20 pogubljenja, a ne komandanti zona poput Haradinaja, tako da je
21 time dao oslobađajuće informacije za optuženog Haradinaja, u
22 trenutku kada MKSJ više nije imao mogućnost da optuži Bashotu
23 ili nekog drugog.

24 Zapravo, izjava Bashote iz 2006. je predstavljala malu
25 opasnost po to, da se pokrene krivična istraga protiv bilo

1 koga, s obzirom na strategiju zatvaranja suda MKSJ-a, a
2 istovremeno je dao oslobađajuće dokaze kada je reč o
3 Haradinaju, i u toj meri da -- i to je uradio u toj meri da
4 tužilaštvo MKSJ-a nije pozvalo Bashotu da bude svedok na tom
5 suđenju.

6 Sledeća tri slajda ne treba da se emituju za javnost.

7 Sada bih želeo da govorimo o svedočenju svedoka 4489 i o
8 pitanju beleški svedoka od ranije. U ponedeljak je rečeno da
9 je svedok dostavio beleške pretresnom panelu tek na zahtev
10 odbrane, i da zbog toga, pojam da -- po kom bi svedok lagao u
11 nekom događaju u belešci koju je sama sebi pisala, zato što je
12 na neki način mislila da će to kasnije biti služeno kao
13 potkrepa."

14 To ne stoji. Zaista je potrebno da sagledamo kontekst.
15 Svedokinja [kao što je prevedeno] 4489 je najpre izmenila
16 svoje svedočenje tokom pripremnog razgovora sa tužilaštvom.
17 Ona je donela svoje beleške od ranije tokom tog -- na taj
18 pripremini razgovor, kao što vidimo na strani transkripta 11538
19 i možemo razumno zaključiti da se koristila tim beleškama od
20 ranije, kako bi se prisetila šta želi da kaže tužilaštvu. Nema
21 ničega u tome što je nedosledno sa stavom odbrane.

22 Slajd 37.

23 Činjenica da je svedokinja rekla da ne zna kada je vodila
24 te beleške i činjenicu da ne odbacuje mogućnost da je to bilo
25 možda tokom 1923, dodatno potvrđuje razumni zaključak kojim --

1 kojem teži odbrana.

2 Slajd 38.

3 Takođe vam je rečeno, da "okolnosti o tome kako su te
4 beleške postale dokazni predmet, pokazuje velike pokazatelje u
5 pouzdanosti, naročito kada se imaju u vidu drugi svedoci koji
6 su čuli iste informacije od istog lica." Interesantno je da
7 tužilaštvo nije citiralo ni jednog od tih svedoka koji je čuo
8 te iste informacije od istog lica, u trenutku u kom se govori
9 o tim beleškama. Mi tvrdimo da taj -- da to odsustvo citata
10 nije previd. Mi ne znamo da ima takvih svedoka, kao što smo
11 već rekli, drugi svedoci koji su svedočili, nisu rekli da su
12 čuli takve informacije.

13 I na kraju, UZP ne bih želeo da govorim o potrebnom
14 doprinosu UZP, zato što smo već toliko o tome čuli, ali
15 tužilaštvo kaže da mi "ne pravimo razliku između doprinosa
16 zajedničkom cilju i ličnog doprinosa svakom krivičnom delu za
17 koji se tereti, a ovo drugo je pravos -- pravni uslov."

18 Tužilašt -- tužilaštvo se poziva na žalbenu presudu u
19 predmetu Prlić, gde se kaže da optuženi nije morao da
20 doprinese nekom krivičnom delu, kako bi bio odgovoran za
21 njega, zato što doprinos UZP-u, može biti u vidu doprinosa i
22 izvršenju zajedničkog zločinačkog cilja.

23 Mi smo uvereni da ćete pogledati taj pasus iz drugopres -
24 - drugostepene presude u Prliću i videti da je tužilaštvo
25 selektivno citiralo pasuse i da je optuženi Stojić u žalbi

1 rekao, da je tužilaštvo moralo da uspostavi direktnu vezu
2 između njegovog pružanja pomoći i pojedinačnih krivičnih dela
3 i u tom istom pasusu se poziva i na drugostepenu presudu u
4 predmetu Krajišnik, stav 659, gde se kaže "za odgovornost za
5 UZP, nije potrebno da je optužni [sic] -- optuženi fizički
6 učestvovao ili izvršio *actus reus* krivičnog dela. Dovoljno je
7 da je optuženi izvršio dela koja su na neki način doprinela
8 ostvarenju UZP-a, u smislu da je značajno doprineo izvršenju
9 krivičnih dela u sklopu UZP-a.

10 I tako smo sve zaokružili, ništa nismo ojednostavljivali.
11 Mi nikada nismo rekli da tužilaštvo mora da dokaže da je
12 postojao značajan doprinos svakom konkretnom delu zatočenja
13 ili zlostavljanja. Standard na ovom sudu koji odgovara
14 standrdima sa drugih međunarodnih sudova je da mora
15 postojati značajan doprinos izvršenju krivičnih dela za koja
16 se tereti. Tužilaštvo vam nikada nije pokazalo kako da se dođe
17 do tog zaključka.

18 I na kraju, ponovo vas pozivam da donesete oslobađajuću
19 presudu po svim tačkama optužnice.

20 I sada bih želeo na kraju, da se zahvalim svim članovima
21 pretresnog panela, kao i našim kolegama u tužilaštvu, i na
22 strani odbrane, kao i zastupnika žrtava na saradnji i
23 kolegijalnosti koja je bila norma, a ne izuzetak tokom ovog
24 suđenja koje je trajalo skoro tri godine.

25 Takođe bih želeo da se zahvalim sudskim službenicima,

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 38

1 prevodiocima, članovima sekretarijata i zaposlenima u
2 kancelariji za odbranu i svima onima koji su nam pomogli u
3 sudnici i izvan sudnice.

4 I na kraju bih lično želeo da se zahvalim svakom timu
5 tacijevog tima odbrane i bivšim i sadašnjem članovima. Vaš
6 doprinos je neprocenjiv i neće se zaboraviti vaša posvećenost
7 izuzetnom radu. Hvala, časni sude.

8 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Mišetiću.

9 G. Dixon, mi nećemo imati pauzu dok vi ne završite sa
10 izlaganjem. Vama je potrebno sat vremena, je l' tako?

11 G. DIXON: [Prevod] Da.

12 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Vi ćete završiti
13 negde do 10:40h -- [ispravka prevodioca] vama je potrebno pola
14 sata, zar ne?

15 G. DIXON: [Prevod] Da, časni sude.

16 Časni sude, u replici tužilaštva u ponedeljak se malo
17 kaže o g. Veseliju, dok nismo došli do kraja, kada se g.
18 Halling vratio na to kako tužilaštvo pogrešno prikazuje
19 pravnu, norme i činjenice, pokušavajući ponovo da svali
20 krivicu na g. Veselija. Do tog trenutka kako mi kažemo, ničega
21 nije bilo, pa čak ni tad nema ničega, na osnovu čega bi se
22 moglo teretiti.

23 Ničega do samog kraja izvođenja dokaza tužilaštva, zato
24 što nismo dobili odgovor na propuste na koje smo ukazali u
25 njihovoj tezi protiv g. Veselija. Oni kažu, da se mi nismo

1 bavili meritumom optužbi tužilaštva i to kažu sa
2 omalovažavanjem. Zaista je neprimereno da to čujemo od
3 tužilaštva, kada smo prošle nedelje detaljno prolazili kroz
4 svaku besmislicu koja se iznosi u optužama [sic] -- u
5 optužbama, pokazali da su neutemeljene i ja sam mogao da
6 prikažem preko 500 slajdova o tome.

7 Ovo nije neka tehnička odbrana koju mi sada iznosimo i da
8 pokušavamo nekako da se izvučemo. Odbrana se temelji na
9 fundamentalnom pravu koji postoji na krivičnom suđenju, a to
10 je da moraju da se se ispituju dokazi koji se izvode protiv
11 optuženog. Moraju postojati dokazi za dokaznom vrednošću. To
12 je zlatni standard krivičnog prava, a tužilaštvo pokušava da
13 zloupotrebi taj standard na štetu mog klijenta. To pravno
14 načelo se ne može osporavati. Sud ne može da osudi nekoga,
15 bilo da se radi u direktnom učešću ili učešću u nekom
16 zajedničkom zločinačkom planu, ili ako se radi o odgovornosti
17 nadređenog, ukoliko i to isključivo ili odgovarajućoj meri, na
18 temelju dokaza koji su u vidu iskaza iz druge ruke ili
19 glasina.

20 Ako ja počnem da širim glasine da mi je neko recimo rekao
21 da je g. Pace izvor i da mi je on rekao da g. Halling uradio
22 nešto protivzakonito. Sad, da li je g. Pace sveo tu optužbu na
23 izjavu svedoku, ili meni to jednostavno rekao ili objavio
24 negde, štagod, g. Halling ne može da bude osuđen na osnovu
25 glasina isključivo. Ukoliko g. Pace ne dođe kao svedok pred

1 sudom iako nije unakrsno ispitivan. Ako jeste, onda je
2 situacija drugačija i onda se postavlja pitanje njegove
3 verodostojnosti itd, ali situacija je vrlo jednostavna.

4 Stvari se svode na to, časni sude. Ali, pogledajmo sada
5 ovaj način, zbunjujući način na koji g. Halling pokušava da
6 zloupotrebi i ne poštuje osnovno načelo krivičnog pravosuđa. I
7 ta -- te akrobacije se nastavljaju, jer vuk ne menja ćud. On
8 kaže da "niko ne osporava dokaze koji su usvojeni po pravilu
9 140(4)(a)"...i zato je žalbeno veće u predmetu Shala smatralo
10 -- uzelo u obzir pravosudnu praksu Evropskog suda u pogledu
11 dokaza, odn. svedočenja koji nisu unakrsno ispitivani. Ali,
12 onda on kaže sledeće:

13 "Ali, odredba se odnosi samo na podniz svedočenja koji
14 nisu predmet unakrsnog ispitivanja, odn. na izjave svedoka,
15 koja odbrana nije imala priliku da ispita."

16 I onda kaže:

17 "Za svaki drugi oblik dokaza koji nije u vidu izjav --
18 izjave svedoka, ali ne kaže kako bi se to definisalo, onda
19 kaže da se odbredbe, odn. načela iz pravila 139(3)
20 primenjuju."

21 Videćete da tužilaštvo nije navelo pravni izvor za to
22 potpuno falsifikovano tumačenje pravila 140. I oni se nisu
23 pozvali na drugostepenu presudu u predmetu Shala, koje je
24 potpuno suprotno tumačenju koje iznosi tužilaštvo u stavu 486.
25 U samom pasusu koji citira tužilac, i u svakom pasusu pre i

1 posle tog pasusa, govori se o pravilu 140(4)(a), kao pravilu
2 koje se odnosi na sva svedočenja kao nisu u predmetu unakrsnog
3 ispitivanja bez izuzeća. To je pravilo ovog suda. U stavu 486
4 se kaže:

5 "...panel tumači pravilo 140(4)(a) kao pravilo koje ga
6 sprečava da izrekne osuđujuću presudu na osnovu -- isključivo
7 na osnovu, odn. isključivo ili u odlučujućoj meri, na osnovu
8 dokaza koji nisu bili -- odn. svedočenja koji nisu bili
9 predmet unakrsnog ispitivanja, bez obzira sudski postupak --
10 bez obzira da li je na sudskom postupku, su oni ocenjeni kao
11 pravični."

12 Žalbeni panel nije mogao više da suzi tumačenje pravila
13 na podniz šta je izjava svedoka. Tužilaštvo je trebalo da ka
14 što je tužilac zapravo trebalo da urade, da makar kaže žalbeno
15 veće je to reklo, ali mi se ne slažemo sa time, ili da iznese
16 neki drugi argument, ali ne. Tužilaštvo je jednostavno prešlo
17 preko toga, kao da ne postoji. Kao da je to bilo nešto što je
18 za njih predstavljalo tek puku nelagodnost,

19 A pravilo 139(3) na koje se g. Halling pozvao, je
20 izuzetno jasno. Tu se kaže i citiram:

21 "Uzevši u obzir odredbe pravila 140(4), dakle uzevši u
22 obzir odredbe tog pravila, panel neće nametnuti pravni uslov
23 da je potrebno potkrepljivanje kako bi se dokazalo neko
24 krivično delo ili krivično ponašanje..."

25 Dakle, taj uslov potkrepljivanja postoji, dakle uvek u

1 pravilu 140(4), kojim se jasno zabranjuje bez izuzeća da se
2 svedočenje svedoka koji nije unakrsno ispitivan koristi u
3 isključivo ili u odlučujućoj meri kada se donosi osluđujuća
4 [sic] -- presuda. Oba pravila moraju zajedno da se tumače i
5 sagledavaju.

6 Rezultat toga je da celokupna teza protiv g. Veselija ne
7 stoji. Kako direktne optužbe, tako i one koje su indirektno.
8 Sve pada u vodu. Na primer, to znači da kada je g. Halling u
9 utorak vama pokazao video snimak svedoka 4760 koji je tokom
10 informativnog razgovora sa tužilaštvom rekao da je navodno čuo
11 priču od nekoga o tome da je moj klijent u taj događaj bio
12 upleten, to je čist iskaz iz druge ruke, zato što izvor ko je
13 to rekao, nije mogao da dođe da o tome bude ispitan. Taj video
14 snimak nema nikakvu vrednost. Tu se pominje ime mog klijenta,
15 ali to ni na koji način se ne može smatrati dokazom i kao što
16 ćete se prisetiti, ja nisam mogao da unakrsno ispitam svedoka
17 4760 i usprotivio sam se prihvatanju tog video snimka. I kao
18 što u našem podnesku stoji, da je došao, svakako bismo
19 pokazali da je on nepouzdan svedok. Isto važi i za drugu
20 optužbu o direktnom učešću prevoza jednog jedinog zatvorenika
21 i brojne druge indirektno optužbe. Nije da odbrana sada
22 pokušava da se pozove na neke proceduralne cake. Ovo je temelj
23 krivičnog postupka, da se dokazi moraju ispitati. Zapravo,
24 tužilaštvo ovde pokušava da se služi smicalicama. I zapravo,
25 mi pitamo tužilaštvo, da li vi kažete, da kada je reč o

1 direktnim optužbama, možete se osloniti na svedočenja koja
2 nisu bila predmet unakrsnog ispitivanja kako biste ga osudili,
3 zato što one nisu u vidu izjave svedoka onako kako -- kako ih
4 definiše ovaj sud i da se onda udalje od prava i da ga ne
5 poštuju, ali ne, jer g. Halling nije išao do kraja i primenio
6 pogreš -- na pogrešan način pravo i rekao "evo, ovako mi
7 kažemo da biste vi mogli da donesete zaključak o krivici,
8 ovako ovim putem." Oni nisu išli kroz taj proces korak po
9 korak. Oni i dalje ne iznose svoje teze, već se prosto samo
10 nadaju da ćete vi, časni sude, na neki način da povežete
11 tačkice umesto njih, ali to nije moguće uraditi na osnovu
12 prava i činjenica. Daleko od toga da odbrana želi da vi ne
13 postupate kao sudije, da ne uradite svoj posao kako tužilaštvo
14 tvrdi na osnovu svog vrlo čudnog argumenta iznetog u
15 ponedeljak. Naprotiv, mi želimo, da vi postupite baš tako, da
16 primenite elementarno pravo prilikom donošenja svoje odluke.
17 Osim toga, tužilaštvo uopšte nije to uzelo u obzir. Mi smo se
18 iscrpno bavili manipulacijama i čitavom gomilom dokaza iz
19 druge ruke i nekih glasina. To su stvari koje se odnose na
20 navodni *meritum*, iako u tome nema nikakvog *merituma*. Na
21 primer, stavovi 233 do 248 našeg završnog podneska, 15 strana,
22 gde mi iznosimo kako su te glasine u vezi sa navodima u stvari
23 gomila gluposti koje uopšte ne pokazuju da je g. Veseli bio
24 umešan u događaje, a kamoli da je -- da to dokazuje da se
25 odvijalo nešto prema nekakvom planu, onako kako je kao trebalo

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 44

1 da se odvija. Takođe se ne može reći da ako nismo izneli
2 prigovor na podnošenje dokumenata po pravilu 155, da je to
3 neki relevantan faktor prilikom ocenjivanja dokaza. Mi čak
4 nismo ni razumeli šta oni time hoće da kažu, ali Veselijeva
5 odbrana se sasvim nedvosmisleno protivila usvajanju dokumenata
6 474 -- po pravilu 155, za svedoke 4747 i 4760, kao i 4839, a
7 to je bio jedini svedok koji je govorio o zatvoru u Klečki. U
8 vezi s tim, treba da pogledate na primer naš podnesak od 4.
9 decembra 2025, stav 4, gde sasvim jasno iznosimo da se
10 protivimo usvajanju izjave svedoka 4670, s obzirom na to da on
11 sasvim jasno krši pravila 155 i 138 i tražili smo i dopuštenje
12 da se žalimo na tu odluku o usvajanju, jer je to upravo izjava
13 koja sadrži samo dokaze iz druge ruke, a ne predstavlja
14 nikakav verodostojan izvor. Što se tiče svedoka 4747, mi smo
15 se protivili i tom iskazu, i to naravno ne znači da nismo
16 uvažili pravo. Tvrđili smo da odbrana ima pravo da unakrsno
17 ispita tog svedoka. Činjenica da je njegov iskaz usvojen, nije
18 promenila pravilo, da se ne može osvojiti na taj iskaz, osim
19 ukoliko on nije potkrepljen, niti to menja gomilu laži koje je
20 on izneo. Nisu nam čak potrebni ni dokazi koje smo prikupili i
21 naveli u fusnoti 62 u našem podnesku, da ukažemo na to da se
22 on služi prevarom. U našem podnesku, mi navodimo primere
23 njegovih laži, kao što je njegova tvrdnja da se borio u vojsci
24 druge države, što nije tačno. On to nije nikada radio.
25 Pogledajte i stav 56 našeg podneska. Za primere unutrašnjih

1 nedoslednosti, protivrečnosti njegovog iskaza. Iscrpan spisak
2 njegovih očevidnih [sic] -- [kao što je prevedeno] laži možete
3 naći u našem podnesku F3147 i priložima tom podnesku, a tu se
4 čak ni ne pomijnu njegovi senzacionalni navodi koji su
5 nepotkrepljeni, što navodimo u stavu 55 našeg podneska. Isti
6 ti argumenti važi i za iskaz svedoka 4839, što je jedini
7 svedok koji je govorio o događajima u Klečki. On je dokazani
8 lažov. To smo izneli u stavu 601 našeg podneska.

9 Zato smatramo, da je bilo nepromišljeno od g. Hallinga
10 što je u ponedeljak rekao da mi čak nismo hteli ni da se
11 potrudimo da objasnim -- da objasnimo zašto bismo potpuno
12 rasturili argumentaciju tog svedoka, ako bi on svedočio pred
13 sudom. Mi upućujemo na ove izjave, ne da bismo dokazali
14 fusnotu 62, već da bismo naglasili kolika nam je velika šteta
15 naneta našim interesima, zbog toga što taj svedok nije
16 svedočio uživo, jer je to sve nešto što treba sagledati u
17 kontekstu odluke tužilaštva, da ne pozove nikoga iz zone za
18 koje je bio odgovoran svedok 4747. Izjave koje smo dobili od
19 pripadnika njegove zone, komandanata brigada i grupe boraca,
20 protiv kojih je on izneo neke lažne navode.

21 Njegovi iskazi prema tome nisu potkrepljeni, nisu bili
22 izloženi unakrsnom ispitivanju i ne mogu se koristiti da se
23 podrži odluka o krivici, a mi smo odlučili da ta lica koja sam
24 pomenuo, ne zovemo da svedoče, jer teret dokazivanja nije na
25 nama.

1 Čak i tvrdnja svedoka 4747 da se previše plaši da dođi i
2 svedoči u sudnici, jeste samo njegova tvrdnja. To ništa ne
3 potkrepljuje i to treba sagledati u svetlu drugih njegovih
4 dokaza, odn. drugih laži koje su sada usvojene u spis
5 predmeta, a još jedan zaključak koji se može izvući da se on
6 plašio da će njegove laži biti razotkrivene. Šta je g. Halling
7 rekao u ponedeljak u potkrepljenju i argumentaciji u vezi sa
8 UZP-om, mnogo šta od toga bilo je potpuno irelevantno.

9 Pre svega, tužilaštvo je reklo, da je potkrepljenje
10 neophodno samo u smislu pravila 140(4)(a), za krupne elemente,
11 kao što su *mens rea* ili UZP. A to je prosto sasvim pogrešno.
12 Kao što sam prošle nedelje ukazao, apelacioni panel u predmetu
13 Shala je preinačio zaključke o bazi zločina u vezi sa
14 mučenjem, samo u vezi sa bazom zločina, na osnovu toga, da se
15 to zasniva samo na više iskaza iz druge ruke. Prosto na osnovu
16 toga. Jer, kada se nekome nešto pripisuje, to mora da bude u
17 skladu sa odgovarajućim pravilom.

18 Drugo, tužilaštvo je iznelo, da nije neophodno da se ta
19 konkretna činjenica koja je ovde sporna potkrepljuje, ali to
20 je upravo ono što je apelacioni panel zaključio u odluci koja
21 se odnosi na svedoka 4747 na koji sam vas već uputio, u stavu
22 36. Može biti različitih dokaza o istoj činjenici, ali oni svi
23 moraju ukazivati na istu činjenicu.

24 G. Halling, uputio je na predmete koje tužilaštvo citira
25 u toj žalbi, ali ne i na ključni element te odluke. Prema

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 47

1 tvrdnjama tužilaštva, ono što je g. Veseli možda radio na
2 nekom drugom mestu na Kosovu u nekom drugom trenutku, ma gde i
3 ma kada to bilo, moglo bi se koristiti u svezi [sic] -- sa
4 iskazom koji nije bio podvrgnut unakrsnom ispitivanju, da bi
5 se tvrdilo da je on bio direktno umešan u vezi sa
6 prebacivanjem i oslobađanjem jednog lica i da se time potkrepi
7 navod da je on doprineo ostvarenju UZP-a. Dakle, možete da
8 uzmete sve iskaze koji nisu bili podvrgnuti unakrsnom
9 ispitivanju u vezi sa direktnom -- direktnim učešćem, i da to
10 nekako povežete [sic] sa drugim nepovezanim dokazima i onda
11 izvučete zaključak koji potvrđuje argument o UZP-u. To je
12 zaista čista konstrukcija. Tužilaštvo nije čak pokušalo ni da
13 vam pokaže, kako treba da povežete te tačkice.

14 Da upotrebimo primer tog jednog lica koje je bilo
15 zatvoreno i prebacivano. Ako pogledate konkretno, časni sude,
16 šta se citira, svaki dokaz na koji tužilaštvo upućuje, koji
17 pokazuje da je g. Veseli bio na tom području u to vreme, nigde
18 se ne kaže šta se dogodilo, ko konkretnog datuma, bilo gde u
19 blizini tog područja. Dakle, nema ni jednog direktnog navoda i
20 kako oni naosnovu toga misle da na neki način utvrde da je to
21 što je on radio bilo relevantno za dokazivanja UZP-a.

22 I treće, časni sude, tužilaštvo tvrdi, da je odbrana
23 minimizirala druge doprinose g. Veselija, da smo mi prosto
24 prešli preko toga, ali oni ne navode konkretno na šta to
25 misle, koji konkretni doprinos.

1 Časni sude, vi ćete znati da sam se ja već bavio sa dva
2 direktna navoda i na druge na koji bi oni mogli upućivati,
3 pokušavajući da sve to prikupe zajedno, a zatim, mi smo
4 naglasili i u velikoj meri nesporne dokaze da je g. Veseli
5 tokom dugih perioda od kraja jula 1998. godine, pa sve do
6 septembra i oktobra bio van zemlje. To je uključivalo
7 pregovore oko FARK-a u inostranstvu, a onda zatim od 12.
8 novembra 1998, pa do marta 1999, posle Rambujea i nema
9 pouzdanih dokaza u vezi s tim da je on uopšte bio u kontaktu
10 sa nekim licima na Kosovu tokom tih dugotrajnih perioda.
11 Upućujem vas na stav 520 našeg završnog podneska, za
12 hronologiju sa potkrepljujućim dokazima. I naravno, događaje
13 koji su s tim povezani.

14 Čak i kada je bio na Kosovu, kao što smo pokazali, g.
15 Veseli je bio na malom broju sastanaka i retko je odlazio u
16 glavni štab. On nije komandovao nikakvim funkcionalnim
17 obaveštajnim strukturama, niti bilo kome, niti je bio aktivan
18 u direkciji za političke poslove. Nije dokazano čak ni da je
19 bio njen član, već to samo proističe iz nekih ograničenih
20 dokaza, koji su neispitani. Videti stav 298 našeg podneska u
21 vezi s tim.

22 Ali u svakom slučaju, nema dokaza da je g. Veseli na bilo
23 koji način postupao u ovoj direkciji, da je bilo šta tamo
24 radio, a kamoli da ima dokaza koji bi pokazivali da je on imao
25 nameru da se izvrši UZP, da je imao saznanja o tome i doprineo

1 njegovom ostvarenju.

2 Mi ne bežimo od naše uloge, kako tužilaštvo tvrdi. Ne
3 bežimo od toga ko je g. Veseli. Mi pokazujemo da on nije
4 obavljao ulogu koja je bila zločinačka. On je obavljao svoju
5 ulogu i svoje dužnosti, ali oni nisu bili zločinačke prirode.
6 Prema tome, tužilaštvo ne treba da kaže da se mi ne bavimo
7 *meritumom*.

8 U stvari, prihvatiti da smo se mi apsolutno bavili
9 *meritumom*, pošto sam odgovorio na pitanje panela o periodu
10 koji je Veseli proveo u inostranstvu, tužilaštvo je uskočilo
11 da kaže da je g. Veseli sada u situaciji da ne može pobeći,
12 jer je početkom pe -- u prvim mesecima perioda na koji se
13 odnosi optužnica, bio u kontaktu sa određenim licima, kada je
14 formirana komandna struktura i time tužilaštvo mi tvrdimo, u
15 ponedeljak prvi put priznaje da se sada usredsređuje na prve
16 mesece, kako bi govorilo o rukovođenju i komandovanju, ali
17 nivo organizacije koji je tada postojao, bio je, što je sasvim
18 logično, u najranijoj fazi. OVK je bila sasvim neujedinjena i
19 neorganizovana i to je suština teze o horizontalnom
20 funkcionisanju. Svakako nema dokaza o nekim obaveštajnim
21 strukturama koje su tada već postojale, jer su direkcije
22 formirane tek kasnije, u novembru 1998. godine, a čak i tada
23 nije postojala centralna vlast, centralizacija i veza sa
24 zonama. U tom trenutku, g. Veseli odlazi i ide u inostranstvo.

25 Pre nego što zaključim, časni sude, mi smo želeli da se

1 vratimo na pitanje sudije Barthea o praksi država koje
2 podržavaju običajno pravo zatvaranja iz bezbednosnih razloga.
3 To je važno pitanje, jer kao što ćete znati, očekujem da
4 pitanje potiče od tiga iz odluke Međunarodnog krivičnog suda o
5 kontinentalnom pragu Severnog mora, jasno je izneto da državna
6 praksa mora da bude široko rasprostranjena i reprezentativna.
7 Mi možda nismo u toj sferi gde utvrđujemo praksu država ili je
8 nadgledamo u vezi sa ovim pitanjem, ali jesmo u toj poziciji,
9 kada je reč o krivičnim delima i krivičnom delu zatvaranja u
10 međunarodnom oružanom sukobu po običajnom pravu. Apelacioni
11 panel u Shali je prihvatio da može doći do lišavanja slobode,
12 zbog bezbednosnih razloga, a da tužilaštvo mora na obrazložen
13 i jasan način da pokaže da je zatvaranje bilo apsolutno nužno
14 i pozvani su na sudsku praksu MKSJ-a. Dakle, postoji
15 odgovarajuća sudska praksa. O tome govorimo u stavovima 724 do
16 734. Konsultacije sa ekspertima MKCK-a i odgovarajuće studije
17 slučaja potvrđuju isto to, i upućuju na nacionalne zakone,
18 vojne priručnike i praksu raznih država i međunarodnih
19 organizacija. Upućujem vas na studiju MKCK-a o običajnom
20 pravu, pravilo 99, lišenje slobode, prvi tom pravila i
21 sastanak eksperata Chatham House-a i MKCK-a iz 2009.
22 Međunarodna revija Crvenog krsta broj 859.

23 I da zaključim, časni sude, tužilaštvo je tvrdilo na
24 kraju svoje replike, u ponedeljak, da se mi vodimo principom
25 'zavadi pa vladaj', dok bi trebalo da cenimo sveukupne dokaze.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 51

1 Još jednom, to je u mnogome ironična metafora koju oni koriste
2 protiv nas, ali koja je u velikoj meri neprimerena, jer
3 odbrana ima pravo da pokaže da su ključni navodi zasnovani na
4 glasinama i govorkanju, uključujući sve izjave usvojene po
5 pravilu 155, prema tome da ti dokazi nisu bili podvrgnuti
6 unakrsnom ispitivanju, a sve što preostaje je koješta.

7 U toj ogromnoj količini dokaza, mi pitamo gde su
8 konkretni dokazi krivice g. Veselija, gde je krivični predmet
9 protiv g. Veselija. Tužilaštvo vam nije dalo nikakve smernice,
10 nikakav putokaz. Oni prepuštaju vama da sami to zaključite. Po
11 našem mišljenju, tužilaštvo je bilo lenjo i pokazalo je prezir
12 za samu suštinu postojanja ovog suda, koji nije formiran zato
13 da bi se kažnjavalo samo kazne radi, zato što se nekakav
14 iskonstruisani jednodimenzionalni predmet postavlja samo radi
15 vizuelnog utiska. To je tipični postupak na osnovu načela
16 'zavadi pa vladaj', lažna priča koja se zasniva na
17 fratmentaciji istine. Sud treba da osudi -- treba da oceni te
18 razbijene parčiće, razbacane po podu sudnice i da zaključi da
19 tu nema ničega od dokaza, nema teza tužilaštva, one ne stoje i
20 da vidi da kada se sve to skopi u celinu, istina glasi da je
21 Kadri Veseli nevin.

22 Hvala, časni sude. Hvala svima.

23 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Dixon.

24 Sada ćemo napraviti pauzu do 11:00h i onda ćemo se
25 vratiti u sudnicu, kako bismo saslušali konačna izjašnjenja

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 52

1 Selimijeve i Krasniqijeve odbrane. Posle toga ćemo napraviti
2 pauzu za ručak, a posle ručka ćemo čuti izjave optuženih.

3 Izvolite, g. Ellis.

4 G. ELLIS: [Prevod] Časni sude, ukoliko će to biti od
5 pomoći za utvrđivanje rasporeda zasedanja, hteo sam da vas
6 obavestim da nemam nameru da iskoristim svih 30 minuta koji su
7 mi dodeljeni. Verovatno će moje izlaganje pre trajati 20
8 minuta.

9 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] U redu. Međutim,
10 držaćemo se istog rasporeda zasedanja.

11 Za sada radimo malo brže nego što smo očekivali.

12 Sada pravimo pauzu do 11:00h.

13 --- Pauza u 10:40h

14 --- Nastavak sa radom u 11:00h

15 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Predovi [sic] --
16 prevodioci su me obavestili u vezi [kao što je prevedeno]
17 greške koju sam napravio u vezi [kao što je prevedeno] pauze
18 za ručak. Dakle, želim samo da razjasnim. Kad završimo sa ovim
19 izlaganjima, onda ćemo imati pauzu za ručak do 13:30h, a onda
20 ćemo se vratiti i imati dovoljno vremena da damo reč
21 optuženima popodne. Dakle, hteo sam samo da budem siguran da
22 oni imaju dovoljno vremena i da njihova izlaganja ne prekidamo
23 pauzom za ručak. U svakom slučaju, izvinjavam se zbog
24 nesporazuma.

25 U redu. Sada dajem reč odbrani g. Selimija.

1 G. Roberts, izvolite.

2 G. ROBERTS: [Prevod] Zahvaljujem. Časni sude, ovo je
3 poslednja prilika da mogu da iznesem argumente pred vama u
4 ovom predmetu kao odgovor na argumente tužilaštva od juče.
5 Međutim, kao što smo uvek hteli da budemo iskreni prema časnom
6 sudu, ja imam problem. Nema ništa iz argumentacije tužilaštva,
7 na šta je potrebno zapravo da odgovorim -- odgovorim. Bez obzira
8 što su imali puna dva i po sata za svoje argumente u
9 ponedeljak, argumenti i tvrdnje tužilaštva koji su replika na
10 naše argumente od prošle nedelje, svode se jednostavno na
11 nekoliko odvojenih poejnti o kojima su već govorili. Dakle,
12 tužilaštvo se obrukalo prilikom izvođenja dokaza protiv g.
13 Selimija. Ne može se izvući drugi zaključak, na osnovu onoga
14 što su rekli u sudnici i na osnovu njihovog završnog podneska.
15 Ako tužilaštvo čak sebe ne može da ubedi u svoje teze o ovom
16 predmetu, kako može da ubedi vas. Međutim, ja ću jednostavno
17 govoriti o nekoliko ovih posebnih tačaka koji proističu iz
18 argumentacije tužilaštva, ne zato što su oni Bog zna kako
19 značajni, već zato što naglašavaju manjkavosti u pravnom i
20 materijalnom predočenom materijalu tužilaštva. Bez obzira na
21 detaljne argumente koje smo izneli po pitanju svakog aspekta
22 navodnog UZP-a, govorimo o članstvu. Dakle, zakoniti cilj koji
23 je njegova suština i način na koji je sproveden, tužilaštvo je
24 samo moglo da kaže da su dokazi ko -- u vezi događaja koji se
25 spominju u saopštenjima, izneseni u fusnoti 620 tužilaštva.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 54

1 Međutim, u ovoj fusnoti se jednostavno pojavljuju tvrdnje iz
2 *communiquéa* [kao što je prevedeno] i ne govori ništa o
3 dokazima na kojima se te tvrdnje temelje. Dakle, ne radi se o
4 dokazima, već jednostavno o ponavljanju optužbi iz saopštenja.
5 Nemogućnost tužilaštva da napravi razliku između dokaza i
6 optužbi zabrinjava, ali ne iznenađuje. Nesposobnost da se
7 pozabave drugim pitanjima pokrenutim u vezi UZP-a, naglašavaju
8 nedostatak jasnoće i uverenosti u sopstvenu tezu u ovom
9 predmetu. U odgovoru na detaljna izjašnjenja u vezi
10 rasprostranjenosti i relevantnosti fraze specijalni rat,
11 tužilaštvo je jednostavno reklo da su optuženi koristili taj
12 izraz i onda vas uputilo na govor g. Selimija za vreme prvog
13 pojavljivanja u javnosti OVK u novembru 1997. Međutim, tu
14 frazu u tom govoru, g. Selimi uopšte nije iskoristio, niti je
15 navedena bilo koja druga prilika kada je on to rekao. Svi
16 drugi dokumenti koje je citiralo tužilaštvo u sudnici, koji se
17 bave ovim konceptom su toliko manjkavi, da panel ne treba
18 uopšte da se obazire na njih. Kao što je slučaj često, ja
19 molim veće da pažljivo proveri svaki pojedinačni dokument koje
20 je tužilaštvo predočilo, da bi se videlo da li su tvrdnje
21 tužilaštva održive. Mi smatramo da po svakoj tački optužnice,
22 oni nisu. Što se tiče uloge generalnog inspektora, tužilaštvo
23 je tvrdilo da iako g. Selimi nije imao formalna ovlašćenja po
24 disciplinskim propisima, to nije bilo bitno, zato što ti
25 propisi obično ovlašćuju starešine da uvode disciplinske mere.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 55

1 Tužilaštvo je takođe tvrdilo da g. Zyrapi svedočio da je
2 generalni inspektor imao nedefinisana ovlašćenja da vrši
3 kontrolu i uputilo na konceptualni rad, u kome stoji da je
4 uloga generalnog inspektora da, uoči slabosti. Da li je to to?
5 Da li tužilaštvo može da se osloni na opšte temelje po pitanju
6 disciplinskih ovlašćenja g. Selimija, a da ignoriše potpuno
7 svedočenje g. Zyrapija, kao i dokaze drugih svedoka. Da li su
8 to uradili u nadi da veće to neće primetiti. Čini se da je to
9 tako. Što se tiče rukom pisanih beleški, tužilaštvo je
10 govorilo o izjašnjenjima odbrane, kao pokušaj da se veštači
11 postupak utvrđivanja autorstva tih beležaka. Ono što se čini
12 da je tužilaštvo zaboravilo, je da je na njima teret da jasno
13 optuže, pokažu i dokažu kome treba pripisati ove beleške, tj.
14 g. Selimiju. Tužilaštvo nije pozvalo ni jednog činjeničnog
15 svedoka, koji bi mogao da navede bilo koji pismeni dokaz iz
16 bilo koje beležnice, koju tužilaštvo sada pripisuje kao nešto
17 što je pripadalo g. Selimiju. Dakle, na odbranu se ne možete
18 staviti teret pobijanja optužbi u vezi autorstva na osnovu tih
19 dokaza. U Sesej presudi, stav 507 [kao što je prevedeno] -- 17
20 [kao što je prevedeno] konkretno se kritikuje odbrana, zato
21 što nije pozvala odgovarajuće veštake, kada su -- kada je bilo
22 moguće pobiti činjenične svedoke, međutim, i suprotno je
23 tačno, kada tužilaštvo želi da utvrdi autorstvo bez izvođenja
24 činjeničnih svedoka, ono mora da izvede sve relevantne dokaze,
25 da bi se to uspostavilo, a mi u ovom slučaju tvrdimo da bi to

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 56

1 morali biti veštaci. Dakle, ponovo tužilaštvo je sasvim jasno
2 propustilo da to uradi. Kritikujući pismene podneske odbrane,
3 tužilaštvo sasvim pogrešno pokušava da odbranu i tužilaštvo
4 izjednači time što bi zamutilo jasnu razliku između strana u
5 postupku i njihovih obaveza, kao i svrhe zbog koje je iznesen
6 svaki argument. Nije stvar u tome da tužilaštvo jednostavno
7 ističe sličnosti ili razlike u rukopisu. Umesto toga,
8 tužilaštvo traži da panel u ovo vrlo kasnoj fazi, pregleda
9 nekoliko beležnica koje je predložilo tužilaštvo i da dođe do
10 konkretnih zaključaka o konkretnom autorstvu g. Selimija, a to
11 je pitanje materijalnih dokaza koji se moraju razmotriti kada
12 se određuje krivica. U ovom okolnostima, tužilaštvo je bilo
13 dužno da jasno navede svoje teze na samom početku, o tome kome
14 pripisuje ove beleške i da onda na osnovu toga izvede
15 odgovarajuće dokaze. Po oba ova dva tereta, ono -- to nije
16 uradilo. Panel ne treba da -- na panel ne treba da utiču ove
17 optužbe u ovoj kasnoj fazi, kako bi se nadoknadili drugi
18 propusti. Što se tiče svake pojedinačne optužbe u vezi
19 doprinosa g. Selimija, odbrana je detaljno govorila o
20 verodostojnosti i pouzdanosti svedoka, o kontradikcijama, kao
21 i o nedostatku relevantnosti bez obzira da li su dokazi bili u
22 prilog ili protiv g. Selimija. Odgovor tužilaštva na ova
23 detaljna objašnjenja, je da oni formalno ne povlaču [kao što
24 je prevedeno] optužbe u vezi Qireza protiv g. Selimija.
25 Međutim, čak i po tom pitanju, mi pozivamo veće da razmotri i

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 57

1 optužbe koji se navode u pretpretresnom podnesku tužilaštva
2 protiv g. Selimija po ovom pitanju sa načinom na koji se sada
3 iznose te optužbe kada se ovaj predmet privodi kraju. I da
4 vidite sami, da se tužilaštvo ne oslanja na mnoge aspekte
5 toga. Što se tiče navodnog bitnog doprinosa g. Selimija UZP-u,
6 tišina je jako očigledna. Tužilaštvo se jednostavno nije
7 bavilo direktnom osporavanjima od strane odbrane na njihove
8 optužbe ili dokazima u vezi navodnog doprinosa g. Selimija
9 UZP-u. Jednostavno, tu nije bilo ničega, na šta bi odbrana
10 mogla da odgovori. Međutim, tužilaštvo se jeste pozabavilo
11 pravnim pitanjem prirode tog doprinosa. Prema tužilaštvu u
12 ponedeljak, ovo je stranica transkripta 29136. Pitanje nije da
13 li je optuženi direktno izazvao svaki -- svako krivično delo
14 za koje se tereti, već da li je njihovo postupanje bitno
15 omogućilo izvršenje krivičnog poduhvata koje se tereti. Niko
16 ne tvrdi da doprinos mora da bude direktan uzrok krivičnog
17 dela. Dakle, ono što je bitno je da se taj navodni doprinos
18 mora gledati u svetlu izvršenja krivičnih dela za koja se toro
19 [sic] -- tereti. U ovom slučaju mi kažemo da tužilaštvo
20 implicitno pokušava na veštački način da razdvoji zakoniti
21 cilj od onih krivičnih dela koja se terete kao sredstvo putem
22 koga je taj cilj ostvaren. Kaže se, da sve dok je taj doprinos
23 objektivan, to je dovoljno da bi se moglo govoriti o krivičnoj
24 odgovornosti. Apsolutno to nije tačno. Cilj UZP-a sam po sebi
25 nije kažnjiv i potencijalno može samo da dovede do

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 58

1 odgovornosti po pitanju UZP-a, zato što je navodno cilj
2 izvršen nezakonitim sredstvima. Mi smo o tome detaljno
3 govorili prošle nedelje. Kao takvo, krivični cilj obuhvata i o
4 -- i sam cilj, kao i kažnjiva sredstva. Dakle, ne može se --
5 ne mogu se te dve stvari razdvojiti. Doprinos krivičnom
6 poduhvatu prema tome traži da optuženi direktno doprinesu
7 izvršenim krivičnim delima. Mi kažemo da je to jedno od
8 brojnih mesta gde optužbe tužilaštva protiv g. Selimija
9 apsolutno ne stoje. Doprinos koji je navodno g. Selimi uradio
10 u UZP-u o čemu je odbrana detaljno usmeno i pismeno
11 odgovorila, ne mogu se smatrati da su doprineli krivičnim
12 delima u osnovi iz optužnice. Dakle, g. Selimi ne može
13 optužiti po osnovu UZP-a. To je to, časni sude. Nema skrivenog
14 dela slagalice koje tužilaštvo može iznenada da izvuče kao zec
15 iz šešira, kako bi obezbedilo osuđujuću presudu protiv g.
16 Selimija. Svaka pojedinačna optužba protiv g. Selimija o ovom
17 predmetu, je nešto što tužilaštvo nije realizovano i manjkavo
18 je. Časni sude, nakon pet godina postupka, stotina svedoka,
19 hiljade i hiljade dokaznog materijala i težine jedne cele
20 tužilačke kancelarije koja je radila na ovome, vi sasvim ste s
21 pravom očekivali da tužilaštvo slavno završi iznošenje svojih
22 dokaza. Međutim, mi smo u ponedeljak videli kako se to
23 izduvalo kao balon. Sve što mogu sad da uradim, časni sude, je
24 da ponovim svoj zahtev od prošle nedelje. G. Selimi mora biti
25 oslobođen svih optužbi i osloboditi, kako bi mogao da se vrati

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 59

1 na Kosovo svojoj porodici. Ne može se doneti bilo koji -- koja
2 druga presuda po osnovu ovih dokaza. Hvala, časni sude. Trudio
3 sam se da budem što kraći i sada završavam.

4 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Sada dajem reč g.
5 Ellisu koji je branitelj g. Krasniqija.

6 G. ELLIS: [Prevod] Hvala, časni sude. I ja ću biti
7 relativno kratak, zato što mi ostajemo pri onome što smo rekli
8 u svojim pismenim i usmenim podnescima, a time se tužilaštvo
9 nije mnogo bavilo. Dakle, želimo da kažemo tri stvari na koje
10 ćemo odgovoriti. Prvo, što se tiče uloge Bislima Zyrapija, u
11 ponedeljak tužilaštvo je pokušalo da umanja ulogu Bislima
12 Zyrapija i da se, mi kažemo pogrešno osloni tvrdnju da je
13 posle novembra 1998, Zyrapij bio potčinjen g. Krasniqiju.
14 Neverovatno je u ovom smislu da su teze tužilaštva i da lje
15 veoma, veoma selektivne. Čak i u usmenom odgovoru u
16 ponedeljak, oni izvlače one delove koji odgovaraju njihovim
17 tezama, a ignorišu sve one -- na [kao što je prevedeno] usmena
18 razjašnjenja i oslobađajući materijal od svedoka samog
19 tužilaštva. Dakle, to nije analiza, to je iskrivljivanje i
20 panel ne treba da poklekne i da prihvati ove selektivne
21 odlomke koji u stvari izvrću normalnu hijerarhiju dokazivanja.
22 Dakle, tužilaštvo se oslanjalo na određene stranice iz
23 dokumenta P189.1, a nije priznalo da su neke od tih stranica u
24 strani predložene Bislimu Zyrapiju, Sokolu Bashotu i obojica su
25 naveli greške i preterivanja, kada su govorili o ulogama i

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 60

1 odgovornostima glavnog štaba. To su stranice transkripta 18400
2 do 42 i 2309. Tužilaštvo se onda oslonilo na P172, a to je
3 dijagram koji je Sadik Halitjaha napravio. Međutim,
4 interesantno je da se na dijagramu govori samo o Sokolu
5 Bashoti kao zameniku komandanta, a uloga g. Krasniqija je d
6 argumentacije on bio portparol. Dakle, to ne može da dokaže da
7 je g. Krasniqi bio starešina, tj nadređen g. Zyrapiju.
8 Dokumenti na koje se tužilaštvo os -- oslanja u tom smislu su
9 neuverljivi, ali osim što selektivno vade dokumente, ono što
10 tužilaštvo ignoriše je ogroman broj dokumenata u kome se
11 navodi da je Bislime Zyrapi bio načelnik štaba i kao što je
12 Naim Maloku rekao na najvišoj komandnoj poziciji u vojsci.
13 To je stranica transkripta 26022 do 23. Ukratko, koji su sve
14 to mnogobrojni dokazi. Kao prvo, imamo činjenicu da je Zyrapi
15 o samom sebi govorio kao o načelniku glavnog štaba. Pozivam se
16 na reference iznesene na našem završnom podnesku, stavovi 581
17 i 582. Druga, Zyrapi je potpisivao naređenja u svojstvu
18 načelnika glavnog štaba, pogledajte naš završni [sic] --
19 završni podnesak, stav 50 -- 583, sa svim navedenim
20 referencama, na primer, pominjemo dokazne predmete P624, 628,
21 630, 631 itd. treće, ostali pripadnici OVK, uključujući
22 nekadašnje profesionalne oficire, koji su bili upućeni u to
23 kako glase vojna zvanja i zvanja [sic] -- činovi, oni su svi
24 upućivali dokumente Zyrapiju kao načelniku glavnog štaba.
25 Pogledajte dokazne predmete P1432, P1630. Četvrto, svedoci su

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 61

1 došli u predsud da posvedoče da je Bislim Zyrapi bio načelnik
2 glavnog štaba. Sve potrebne reference izneli smo u stavu 585
3 našeg završnog podneska. Među relevantnim svedocima nalaze se
4 Naim Maloku, Sokol Bashota, Rrustem Mustafa, svedoci 4764,
5 4739, 3871, 3870, Halil Qadraku i Kurtesh Fondaj. Tvrdeći da
6 je g. Zyrapi bio podređen g. Krasniqiju, tužilaštvo od vas
7 traži da odbacite sve ove brojne dokaze, uključujući i iskaze
8 najmanje devet svedoka tužilaštva i deo iskaza samog Zyrapija.
9 To je međutim neodrživo. U nekonvencionalnoj vojsci kakva je
10 OVK, još je važnije oceniti na koji način je ta vojska
11 funkcionisala u praksi, a ne samo gledati kako su zvučala
12 zvanična zvanja i činovi. Svi dokazi jasno pokazuju da je
13 glavni bio Bislim Zyrapi, a ne Jakup Krasniqi. S tim u vezi
14 smo sa -- saslušali iskaze svedoka iz glavnog štaba. Naim
15 Maloku je naveo sva ovlašćenja Bislma Zyrapija u odnosu na
16 zone i dodao je da su samo on, svedok B.Z. i Sali Veseli imali
17 potrebna ovlašćenja i sposobnosti da budu na čelu glavnog
18 štaba. Ostali nisu za to imali dovoljna stručna znanja, niti
19 su prošli odgovarajuće obuke. Položaj Jakupa Krasniqija je bio
20 položaj drugog reda i isključivo formalne prirode. Sokol
21 Bashota je takođe posvedočio da je Bislim Zyrapi imao puna
22 ovlašćenja da izdaje naređenja zonama i to samostalno, bez
23 konsultacije sa bilo kim drugim iz glavnog štaba. Sokol
24 Bashota je potvrdio da komandanti zona nisu priznavali
25 funkciju koju je obavljao g. Krasniqi. O tome je reč u stavu

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 62

1 612 našeg podneska. Onda imamo iskaze trojice komandanata
2 zona. Sylejman Selimi je posvedočio da je lice koje je njemu
3 izdavalo naređenja kao komandantu zone je bio Bislim Zyrapi.
4 Sa druge strane, Jakup Krasniqi je odbačen u funkciji zamenika
5 komandanta zaduženog za podršku. Stranice zapisnika 25060 i
6 25303. Rustem Mustafa je posvedočio da su zahtevi i preporuke
7 koje je dobijao tokom rata, da ih je upućivao Zyrapi kao
8 načelnik štaba. Sa druge strane rekao je da nikada u svojstvu
9 komandanta zone, nije razgovarao sa g. Krasniqijem i da
10 komandanti zona uopšte uzev njegovo postavljenje na funkciju
11 zamenika komandanta nisu priznavala. Stranica zapisnika 5833,
12 5834 i 5956. Shukri Buja je posvedočio da pošto je postavljen
13 na položaj komandanta zone, instrukcije je dobijao isključivo
14 od Azema Syle ili od Zyrapija. Na nižem nivou, postoje dokazi
15 drugih svedoka iz redova OVK, koji ukazuju na to isto. Oni su
16 referisali Bislimu Zyrapiju, oni nisu referisali g.
17 Krasniqiju. Imam na umu Kurtesha Fondaja, svedoka 4871, sad --
18 i Sadika Halitjahu. To nam pokazuju dokazi iz spisa predmeta,
19 časni sude. Mimo iskaza samog Bislim Serapija [sic] -- [kao
20 što je prevedeno] koji je sve vreme dok je svedočio, bio
21 osumnjičeni, nemamo drugih konkretnih niti pouzdanih dokaza,
22 koji pokazuje da je Jakup Krasniqi bio njegov pretpostavljeni.
23 Naprotiv, on je taj koji je bio načelnik glavnog štaba. Rešio
24 sam da svoje izjašnjenje posvetim tom pitanju, ne samo zato
25 što moja argumentacija pokazuje da je iskaz Zyrapija o g.

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 63

1 Krasniqiju suštinski nepouzdan, već i zbog toga, što to
2 pokazuje da je izjašnjenje tužilaštva o završnom podnesku i
3 sve što su usmeno rekli u ponedeljak, kako bi ograničili ulogu
4 kakvu je igrao Zyrap, pogrešno tumačenje dokaza. To važi kada
5 kažu da on nije bio u užem komandnom krumu [sic], da je on bio
6 autsajder, da nije imao ista ovlašćenja kao ostali članovi
7 OVK, koji su tu bili od samog početka. Zbog toga svega je
8 tužilaštvu važno da kaže da on nije bio pripadnik UZP-a.

9 Sada ću se ukratko osvrnuti na još dve teme.

10 Prvo, kada je reč o sektoru za pravna pitanja, mi smo
11 zadovoljni zbog toga što je tužilaštvo povuklo poslednju
12 rečenicu iz stava 567 svog završnog podneska. To je jedna od
13 re -- ret -- to je jedan od retkih ustupaka na koje je
14 tužilaštvo pristalo u ponedeljak. Međutim, dokazi su i dalje
15 nedovoljni, da bi se dokazalo da je g. Krasniqi nadzirao
16 sektor za pravna pitanja. Tačno je da je Bislime Zyrap
17 posvedočio da je među zamenicima za taj sektor uglavnom bio
18 odgovoran Jakup Krasniqi. Međutim, njegovo svedočenje nije
19 verodostojno s tim u vezi. On je sve vreme dok su sa njim
20 obavljani informativni razgovori, imao svojstvo osumnjičenog.
21 Tokom sukoba, Dobruna se konsultovao sa Zyrapijem u vezi sa
22 lišavanjima slobode, između ostalog sa zatvaranjem srpskih
23 drvoseča i Blerima Kuçija. To stoji u stavovima 599 i 600
24 našeg završnog podneska. Kao profesionalni oficir, Zyrap je
25 bio u punoj meri svestan svojih odgovornosti, i zato je

1 pokušao da se ogradi od sektora za pravna pitanja, tako da sve
2 što je rekao u vezi sa g. Krisnaqijem [sic] -- [kao što je
3 prevedeno] rekao samo kako bi samog sebe zaštitio. Kao što smo
4 to izneli u petak, a tužilaštvo to nije osporilo u svom
5 odgovoru, Zyrapi je priznao da nije video nikakve instrukcije
6 koje je g. Krasniqi upućivao Sokolu Dobruni, niti je video da
7 je Sokol Dobruna ovome podnosio izveštaje. Prema tome, ne može
8 se na osnovu njegovog svedočenja govoriti o tome da je Jakup
9 Krasniqi vršio nekakav nadzor, da je on primao izveštaje ili
10 da je izdavao instrukcije. Osim toga, stavove tužilaštva
11 opovrgava sam iskaz Dobruna, koji je rekao da on nije zvanično
12 referisao nikome u glavnom štabu, da se niko nije mešao u
13 posao koji je obavljao i da g. Krasniqi nije zauzimao
14 hijerarhijski položaj od njega. Deo njegovog iskaza naći ćete
15 u dokaznom predmetu P19.2, strana 9 i na stranici zapisnika
16 19559, između ostalog.

17 I poslednja tema na koju želim da ukažem, časni sude,
18 jest [sic] -- odnosi se na tobožnji doprinos g. Krasniqija
19 UZP-u. Tužilaštvo je reklo u ponedeljak da je Jakup Krasniqi
20 bio u članu [sic] -- bio u sastavu glavnog štaba, što važi za
21 sve optužene, da je u glavnom štabu bio tokom dužeg vremenskog
22 perioda, tokom kojeg su vršena krivična dela, za koje se
23 optuženi terete u optužnici. Međutim, to što je on bio član
24 glavnog štaba, nema uticaja na individualnu odgovornost
25 optuženih, a optuženi ne mora da bude pomenut imenom i

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 65

1 prezimenom u svakom pojedinačnom dokazu, da bi se smatralo da
2 je on dao svoj doprinos krivičnim delima. To je argument koji
3 smo čuli u ponedeljak, međutim, prošle nedelje na samom
4 početku svoje završne reči, tužilac se vrlo jasno pozvan [sic]
5 -- pozvao na to, da ne može da se izrekne osuđujuća presuda
6 samo na osnovu toga što je neko bio član štaba OVK. To je
7 stranica zapisnika 28266. To se međutim ne podudara sa ovim
8 najnovijim izjašnjenjima koje smo čuli, a prema kojima biti u
9 glavnom štabu ili ostati u glavnom štabu na neki način
10 određuje koliki je individualni doprinos ko dao UZP-u. Panel
11 je svestan da su ljudi u različitim vremenskim periodima iz
12 različitih razloga ostali -- rešili da ostanu u glavnom štabu.
13 Govorimo o vremenskom periodu kada su srpske snage i dalje
14 vršila krivična -- vršile krivična dela nad civilnom
15 stanovništvom cela poenta individualne krivične odgovornosti
16 jeste u tome, da mora da se individualno utvrdi i oceni
17 odgovornost svakog optuženog ponaosob. Ne može se reći da je
18 dovoljno, to što je neko bio član glavnog štaba. Jer, u tom
19 slučaju onda teza i nije protiv pojedinačnih optuženih, već
20 protiv glavnog štaba u celini.

21 Časni sude, u ponedeljak je tužilaštvo od vas tražilo da
22 razmotrite dokaze u celini. Mi se u potpunosti sa tim
23 predlogom slažemo i znam da ćete vi tako postupiti nezavisno
24 od toga šta strane u postupku kažu s tim u vezi. Mi smo
25 uvereni, da kada ocenite sve dokaze, zajedno sa svim iskazima

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 66

1 svedoka i primenite načelo tereta dokazivanja koje pada na
2 tužilaštvo, da ćete doneti oslobađajuću presudu, kada je u
3 pitanju g. Krasniqi.

4 Hvala, časni sude.

5 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, vam, g.
6 Ellis.

7 Pauza do 13:30h za ručak, pa ćemo potom nastaviti sa
8 radom.

9 --- Pauza za ručak u 11:30h

10 --- Nastavak sa radom u 13:30h

11 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Sada ćemo saslušati
12 izjave optuženih. Svakom od optuženih dodeljeno je 20 minuta
13 da iznesu svoju izjavu. Izjavu treba da se usredsrede na teme
14 koje su relevantne za ovo suđenje. Molim optužene da govore
15 polako, kako bi prevodioci stigli da prevedu njihove izjave.
16 Počecemo najpre od g. Thačija.

17 G. Thaçi, izvolite, imate reč.

18 OPTUŽENI THAČI: [Prevod] Poštovani predsedavajući sudijo
19 Smith, časni sude, poštovani učesnici u postupku. Pozdravljam
20 sve koji ovaj postupak prate iz galerije za javnost.

21 Juče je proslavljena osamnaesta godišnjica nezavisnosti
22 Republike Kosovo. Rukovodeći se željama naših praotaca,
23 proglasili smo Kosovo nezavisnom i demokratskom državom, 17.
24 februara 2008. godine. Iz ove sudnice želim najtoplije da
25 čestitam svim državljanima Kosova ovaj predivni praznik.

1 Časni sude, u prethodne gotovo tri godine ste u ovoj
2 sudnici slušali optužbe tužilaštva, kao i argumentaciju
3 odbrane. Stekli ste uvid u činjenično stanje, čuli ste istinu.
4 Istina je samo jedna i glasi da optužbe ne stoje. Ja sam
5 potpuno nevin.

6 Ali, već sam izjavio, i to sada ponavljam i to sa dubokim
7 ubeđenjem, saosećam i izražavam žaljenje zbog svih žrtava koje
8 su propatile na Kosovu, nezavisno od njihove etničke
9 pripadnosti.

10 Časni sude, u vreme kada su izvršeni masakri u Qirezu,
11 Likošanu i Prekazu početkom 1998. godine, ja sam bio student
12 na Ciriškom univerzitetu. Nisam se upuštao u planove kako da
13 preuzmem kontrolu nad Kosovom [kao što je prevedeno]. Planirao
14 sam kako da se spremim za ispite.

15 Jedina osoba koja je kovala mračne planove, bio je
16 Slobodan Milošević, planove za još jedan genocid, novi get
17 [sic] -- genocid, ovoga puta na Kosovu. Zbog toga, sam ja, kao
18 i mnogi drugi građani Kosova bio prisiljen da odem sa Kosova.
19 Morao sam da odem zbog toga što me je progonio Miloševićev
20 režim. Taj režim me je u odsustvu osudio na osnovu optužbi da
21 sam prekršio diskriminatorne zakone tog režima. Isti režim
22 kasnije u odsustvu osudio predsednika Clintona, sekretarku
23 Albright, predsednika vlade Blaira, kancelara Schrödera,
24 predsednika Chirac, pa čak i generalnog sekretara NATO-a
25 Solanu i mnoge druge koji su takođe osuđeni u odsustvu.

1 Videvši masakre kakve se vrše nad mojim narodom, kao i
2 mnogi drugi, nisam mogao da ostanem ravnodušan. Rešio sam da
3 se vratim na Kosovo u proleće 1998. godine. To je bila
4 isključivo odluka lične prirode koju sam doneo ja i niko
5 drugi. Jednostavno, nisam mogao da stojim po strani, dok se
6 moja porodica i moj narod suočavaju sa istrebljenjem. Postupio
7 sam isto onako kako bi postupio svako od vas, kada bi se vaša
8 zemlja i vaš narod našli u istoj situaciji. Na to sam ponosan
9 i tu odluku nikad neću zažaliti.

10 Časni sude, tužilaštvo tvrdi da je cilj bio da se stekne
11 i sprovede kontrola nad Kosovom. To ne samo da je potpuno
12 neistinito i potpuno besmisleno, to je takođe uvredljivo. U
13 pitanju je uvreda za uspomenu na hiljade junaka koji su svoj
14 život položili za slobodu. U pitanju je uvreda za desetine
15 hiljada nevinih žrtava koje su pobijene i izmasakrirane. To je
16 uvreda i nepravda, imajući u vidu sve napore koji su uložili
17 NATO i zapadna alijansa, sa kojima sam tesno saradivao.

18 Časni sude, dozvolite mi da ponovim jednu neprikosnovenu
19 istinu. Moj jedini, naglašavam jedini protivnik, jedini
20 protivnik naroda Kosova i demokratskog sveta, bio je Slobodan
21 Milošević. Tako da je bolno danas slušati ove optužbe,
22 naročito s ozbirom na to što nisam u svoje vreme znao hoću li
23 biti živ sutradan, hoću li preživeti naredni sat, hoću li
24 ikada ponovo videti svoju porodicu, svoju suprugu, svog
25 novorođenog sina, a pogotovo, nisam mogao ni da sanjam o tome,

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 69

1 kako ću ja vršiti kontrolu na Kosovu, koje je u to vreme i već
2 nekih 90 godina bilo u punoj meri pod okupacijom. Činjenica da
3 su neki među nama danas živi, stvar je puke sreće.

4 Nisam se ja vratio na Kosovo i izložio svoj život
5 opasnosti, kako bih stekao kontrolu i pribavio moć. Ja sam se
6 vratio u svoju otadžbinu, kako bih svoj život izložio
7 opasnosti radi slobode i mira.

8 A, uostalom, od koga je ja to trebalo da preuzmem
9 kontrolu. Istina je, da su sva kontrola i vlast, na čitavom
10 Kosovu bili u Miloševićevom gvozdenom stisku. Albanci nisu
11 imali nikakvu moć, niti su vršili vlast. Paradoksalno bi bilo
12 to reći. Oni su bili potlačeni. Njih je -- nad njima je
13 opresiju [kao što je prevedeno] vršio Slobodan Milošević.

14 Naša misija, naš zadatak kao naroda bio je jasan, da
15 preživimo i da se izborimo za slobodu i za mir.

16 S tim u vezi, ja se nisam zaveravao [sic]. Jedina naša
17 nada u spas, nada u spas, nalazila se u demokratskom svetu, u
18 Sjedinjenim Američkim Državama i u NATO-u. Zbog toga sam u
19 predmetno vreme bio u punoj meri bio posvećen tome, da to
20 savezništvo izgradim i ojačam. Zbog toga sam putovao po mnogim
21 prestonicama širom sveta, kako bih ljude uverio u to koliko je
22 naša stvar pravedna. Išao sam u Brisel, London, Berlin, Pariz,
23 Bern, Oslo, Beč i u mnoge druge gradove. Gde god sam se
24 nalazio, bio sam međutim u kontaktu sa zvaničnicima iz
25 američke administracije.

1 Milošević je započeo rat na Kosovu, a mi Kosovari smo se
2 branili. No, jedino je NATO mogao da okonča rat u regionu i to
3 se i dogodilo. Da nije bilo intervencije NATO snaga, Kosovo
4 nikada ne bi bilo slobodno niti nezavisno. No, nezavisnost
5 nije bila oruđe za dolazak na vlast. To je bilo sredstvo za
6 dostojanstven život.

7 Časni sude, tužilaštvo u ovoj sudnici o meni se jako
8 pohvalno izrazili, tvrdeći da ja imam bron [sic] -- brojn
9 [sic] -- brojna -- da sam imao brojna zvanja i činove.
10 Međutim, istina je sasvim drugačija. Nisam ja preneo pokret
11 otpora sa zapada na Kosovo. Ja sam se pridružio pokretu otpora
12 na Kosovu. Nije razlog zašto je broj pripadnika OVK rastao
13 zato što sam ja došao sa zapada. Razlog je bio Milošević i kao
14 što je državni sekretar Madeline Albright rekla u to vreme,
15 citiram:

16 "Milošević je svojim ponašanjem prema narodu Kosova, taj
17 koji je najviše odgovoran za rast broja pripadnika u OVK. OVK
18 nije bila vojska jedne države."

19 To je bila narodna organizacija, potekla iz naroda, koji
20 se branio od agresivnog režima. Činjenica je -- činjenica da
21 OVK nije bila organizovana onako kako to tužilaštvo kaže, ni u
22 kojoj meri ne umanjuje ulogu OVK, u tome što je postigla
23 oslobođenje Kosova. I to ne čini našu borbu za oslobođenje
24 manje plemenitom, niti izvojevanu nezavisnost manje
25 istorijskim činom.

1 Pobeda Kosova bila je više političke i diplomatske
2 prirode. Najveći uspeh naroda Kosova bila je puna saradnja sa
3 zapadom. Oni su nam pomogli, zato što su znali ko smo i šta su
4 naši ciljevi. Ja tu alijansu i taj savez nikada ne bih
5 ugrozio, ni zašta na svetu, jer bi onda time ugrozio i samu
6 slobodu Kosova i ugrozio bih naše postojanje. Naš cilj bio je
7 mir, a ne rat.

8 Kada je demokratski svet odlučio da organizuje mirovnu
9 konferenciju u Rambujeu, mi smo potvrdno odgovorili na njihov
10 poziv. Oslobođilačka vojska Kosova, bila je jedna od tri grupe
11 koje su bile tamo zastupljene. Tamo su bili i nezavisni
12 predstavnici, međutim, tokom tog procesa u Rambujeu i Parizu,
13 mi smo saradivali kao jedinstvena delegacija Kosova. Mi smo
14 prihvatili mirovni sporazum koji je tamo iznet, iako nije
15 odgovarao svim našim legitimnim zahtevima, jer izabrali smo
16 mir i demokratiju, a Srbija je izabrala rat i genocid.

17 I kako bi pomogli međunarodnoj zajednici, a upravo kao
18 što je zajednica tražila od nas, naše tri grupe, Demokratski
19 savez Kosova, OVK i LBD, su se dogovorili da zajedno obrazuju
20 vladu. i koja je trebalo da radi do prvih sledećih slobodnih
21 demokratskih izbora na Kosovu. To je bio sporazum da ujedinimo
22 snage zarad zajedničkog cilja, a to je sloboda Kosova.

23 Kako neko danas može da kaže da je cilj bio da se
24 prigrabi kontrola nad Kosovu [kao što je prevedeno] -- nad
25 Kosovom. Kada smo mi prihvatili da međunarodna zajednica bude

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 72

1 ta koja ima poslednju reč u pogledu Kosova, i da OVK preda
2 svoje oružje NATO paktu i nakon kapitulacije Miloševića,
3 Kosovo je potpalo pod upravu Ujedinjenih nacija, UNMIK-a.

4 I oni su jasno stavili do znanja, da sva izvršna,
5 zakonodavna i sudska vlast je u rukama UNMIK-a. To su bile
6 nove okolnosti, potpuno nove okolnosti. Ja sam saradivao [sic]
7 -- saradivao sa UNMIK-om i sa drugim političkim strankama,
8 kako bi se sproveo mandat UNMIK-a i to u korist naroda Kosova.
9 Ja sam saradivao sa zajedničkim struktura -- u sklopu
10 zajedničkih struktura sa UNMIK-om. Tokom tog vremena, jedina
11 moć koju sam imao bila je moć mog glasa.

12 Časni sude, kao što ste videli tokom ovog suđenja, ja sam
13 se služio svojom rečju, kako bih promovisao i zalagao se za
14 tolerantno multietničko društvo na Kosovu. Ja sam pozvao
15 lokalne Srbe da ostanu u svojim domovima i da zajedno sa nama
16 stvore novi život. Poput nas, i Srbi i druge zajednice, bile
17 su žrtve Miloševića.

18 Meni nije bilo lako to da uradim nakon svega što se
19 desilo, ali to je bila ispravna stvar da se uradi. U to vreme,
20 svuda po Kosovu, kopali su se grobovi za hiljade žrtava, a
21 hiljade ljudi nisu pronađeni. Hiljade Albanaca su oteti,
22 odvedeni u Srbiju. Bol je bio dubok i kolektivan. Ono što sam
23 radio, moglo je da ima i fizičke posledice po mene, ali nosilo
24 je sa sobom i političku cenu, no Kosovo je bilo važnije od
25 moje lične sudbine.

1 Nakon što je NATO došao na Kosovo i nakon što su se
2 srpske snage povukle, građani Kosova nisu učestvovali u ratu.
3 Oni su slavili slobodu koju su od davnina čekali.

4 Tokom devet godina, pre nego što smo dobili nezavisnost
5 od 1999. do 2008, mi smo u vlastitoj zemlji bili građani
6 Ujedinjenih nacija. I u to vreme ja sam pozvao stanovništvo da
7 bude strpljivo, toleranto i ostane ujedinjeno i da ima veru u
8 naše međunarodne partnere. Nezavisnost, je plod našeg saveza
9 sa demokratskim svetom. Nakon postizanja nezavisnosti, ja sam
10 saradivao sa Evropskom unijom i Sjedinjenim Državama i drugim
11 relevantnim faktorima, kako bi se uspost -- normalizovali
12 odnosi sa Srbijom.

13 Časni sude, ono s čime smo bili suočili, nije se desilo
14 samo tokom rata, već je -- već smo bili suočeni sa sto godina
15 tlačenja i 'aparthejda'. Usled te kolektivne traume, u narodu
16 su postojala jaka osećanja besa i želje za osvetom i tokom i
17 nakon rata. Predsednik Clinton je posetio Kosovo i tada nam je
18 rekao "mi smo izvojevali pobedu u ratu, ali vi morate pobediti
19 u miru." Ja sam tu poruku veoma ozbiljno shvatio i pozivao sam
20 na mir, tolerantnost, jedinstvo.

21 Tokom najvećeg proglašenja nezavisnosti, ja nisam bio na
22 položajju vlasti, a kada sam došao na vlast, to je bilo nakon
23 slobodnih izbora, ali tokom tog vremena, poštovao sam
24 demokratske norme i rezultate izbora. I kada god je moja
25 stranka bila na vlasti, to je uvek bilo u koaliciji sa

1 Demokratskim savezom Kosova i drugim albanskim i nealbanskim
2 političkim strankama i zajedno, mi smo državu Kosovo proizveli
3 u nešto što zaista postoji.

4 Ali, ruska i srpska propaganda, nije htela lako da se
5 [sic] -- [kao što je prevedeno] preda [sic] -- [kao što je
6 prevedeno] . Nakon što nisu uspeali da oduzmu legitimitet
7 nezavisnosti Kosova pred Međunarodnim sudom pravde ovde u
8 Hagu, oni su se obratili savetu Evrope. Ponovo su izneli
9 užasne optužbe o trgovini ljudskim organima. To su optužbe o
10 kojima je prethodno vodio istragu Međunarodni krivični sud za
11 bivšu Jugoslaviju, zatim UNMIK i EULEX i rezultat istraga je
12 bio da su te optužbe neutemeljene.

13 Čim je objavljen izveštaj Dicka Martyja, ja kao
14 predsednik vlade Kosova, sazvaó sam ključne međunarodne
15 predstavnike, ambasare zemalja kvinte, kao i rukovodstvo
16 EULEX-a i zatražio sam da se sprovede još jedna nezavisna
17 istraga i oni su obećali da će ukloniti taj crni oblak koji se
18 nadvio nad Kosovom. Istina je da je ruska i srpska strana
19 putem propagande izmanipulisala Dicka Martyja. On je postao
20 žrtva njihove kampanje. Dostavili su mu lažne informacije, a
21 na kraju su čak pokušali i da ga ubiju, ne bi li nama
22 pripisali to ubistvo. Cilj je bio jasan, da se diskredituje
23 najuspešniji politički i vojni međunarodni projekat u
24 poslednjih nekoliko decenija.

25 Kada smo u skupštini izglasali obrazovanje ovog suda, mi

1 smo verovali da će se ovaj sud baviti optužbama iz izveštaja
2 Dicka Martyja i da će raditi u skladu sa ustavom i zakonima
3 Republike Kosovo. Međutim, u praksi, ništa od toga nije bilo.

4 Mene su jako kritikovali na Kosovu što sam pružio podršku
5 i dan-danas me kritikuju. Kritičari su rekli da ovaj sud želi
6 da dā krivični aspekt našem -- našem ratu u borbi za slobodu i
7 ideje nezavisnosti. Ja nisam verovao da je tako i iskreno se
8 nadam da će vreme pokazati da sam bio u pravu, a da su oni
9 koji su kritikovali ovaj sud su pogrešili.

10 A tužilaštvo umesto da ukloni taj crni oblak koji se
11 nadvio nad Kosovom, je zaklonilo sunce, izazvavši strašnu
12 oluju. Tzv. udruženi zločinački poduhvat.

13 Mnoge od tih optužbi koje smo čuli da je tužilaštvo
14 iznelo u sudnici, su optužbe koje su mogle da se čuju i tokom
15 izbornih kampanja i na Kosovu. Bolno je to što tužilaštvo
16 pokušava da odbaci svedočenje viših zvaničnika NATO-a,
17 Sjedinjenih Država, Ujedinjenog Kraljevstva i iz Ujedinjenih
18 nacija koji su došli da svedoče pred ovim sudom, onih koji su
19 s nama bili sve vreme, koji su bili oči i uši zapada na
20 Kosovu. Čini se da tužilaštvo meni ponovo daje veće zasluge
21 nego što zaslužujemo.

22 Sa druge strane, tužilaštvo uzdiže u visine falsifikovane
23 dokaze iz vremena režima Slobodana Miloševića i time ignoriše,
24 zanemaruje istinu.

25 Časni sude, još dva minuta.

1 Moja posvećenost pravdi i žrtvama je stalna. U Rambujeu
2 sam podržao zahtev MKSJ-a da se vodi istraga o krivičnim
3 delima koja -- koje su izvršile sve strane i od kraja rata sam
4 podržavao sve one koji su vodili istrage. MKSJ, UNMIK, EULEX.
5 Ja sam podržavao njihov rad -- rad i niko na Kosovu koji je
6 optužen za ratne zločine nije izbegao pravdu.

7 Nakon što je proglašena nezavisnost, ja sam pristao i
8 složio se sa nezavisnom istragom o ratnim zločinama koji je
9 uleks [sic] -- EULEX trebalo da vodi. Ja sam sa stručnjacima
10 iz inostranstva i zemlje, radio na tome da se ostvari pravda
11 za žrtve u vidu komisije pomirenja i ist -- postavljanje
12 istine. Međutim, pomirenje nije moguće putem selektivnog
13 progona samo jedne nacije.

14 Tokom celog života ja sam bio uz svoj narod, borio se za
15 slobodu, život i dostojanstvo. Isto kao i na zapadu, podržavao
16 sam ideju demokratije, jednakosti i pravde.

17 Danas, na kraju jednog suđenja, imam samo jednu molbu za
18 vas, a to je da vaša presuda se zasniva na odredbama ustava
19 Kosova, na zakonu, dokazima i činjenicama. Dokazi koji su
20 predloženi, jasno pokazuju da optužbe ne stoje i stoga jedina
21 ispravna odluka je oslobađajuća presuda po svim tačkama
22 optužnice koje su iznete protiv mene.

23 Hvala.

24 PRESEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Thaçi.

25 G. Veseli, imate reč.

1 OPTUŽENI VESELI: [Prevod] -- [Nema prevoda]

2 PREVODILAC: [Prevod] Čini se da mikrofoni nije uključen,
3 napomena prevodioca]

4 OPTUŽENI VESELI: [Prevod] Izvinjavam se.

5 Pozdravljam sve u sudnici. Pozdravljam naše goste u
6 javnoj galeriji. Pozdravljam sve građane Kosova.

7 Poštovani predsedavajući sudija, poštovani članovi
8 panela, na kraju ovog suđenja vam se obraćam kako bih istakao
9 samo jednu izuzetno važnu stvar, a to je da sud mora da brani
10 pravdu, istinu i nezavisnost. To nije samo puka pravna
11 dužnost. To je veliki doprinos i nasleđe.

12 To je razlog zašto sam se pridružio hiljadama žena i
13 muškaraca koji su stupili u redove OVK zarad slobode Kosova i
14 posvetio sam ceo svoj život i služio sam svojoj zemlji, kako
15 bi svi građani mogli da uživaju u blagodeti i pravde i kako bi
16 svet znao koja je istina našeg naroda.

17 Čak i u najtežim trenucima, nikada nisam izgubio istinu u
18 to šta je ispravno i šta je istina i da će sloboda pobediti.
19 Ja sam verovao da će narod Kosova, kao i svaki drugi narod
20 ovoga sveta, će imati to pravo koje mu se ne može oduzeti da
21 živi u slobodi sa dostojanstvom. Ja sam verovao da će do
22 okončanja patnji doći i da će pravda pobediti.

23 A istovremeno, nikada nisam verovao da će mržnja, nasilje
24 ili odmazda biti put koji je časan, put kojim se može ići, jer
25 oni izazivaju stradanje naroda, ubijaju dušu naroda, a ne samo

1 što ubijaju žrtve. Mržnja je još jedan oblik robovlasništva.
2 Sloboda se ne može postići putem nepravde i ne može se
3 temeljiti na krivičnim delima. Ne može se ispravno postići
4 pogrešnim sredstvima.

5 Moja porodica i ja smo stalno bili izloženi progonu
6 srpske države. To nije nešto apstraktno, to je bila konkretna
7 realnost našeg života. Svaki član moje porodice i moj narod su
8 tako živeli. Muškarci, žene i deca su bez izuzetka svakodnevno
9 bili izloženi nepravdi, strahu i nedostatku bezbednosti. Ja
10 znam šta to znači, i kako je živeti, a biti nezaštićen. Znam
11 kako je živeti pod stalnom pretnjom. Ja ne želim da bilo ko to
12 -- to doživi, ali, tome je naučilo nešto što je vrlo bitno.
13 Naspram nepravde, čovek mora da očuva moralne vrednosti,
14 moralni integritet i da poštuje ljudska prava i vrednosti.
15 Moje reči i moja dela su jasni.

16 Nakon decenija istraga mnogih dokumenata i bezbroj
17 dokaza, nema dokaza koji pokazuju da sam ja izvršio neko
18 krivično delo. Nije utvrđeno da sam izvršio bilo kakvu
19 nezakonitu radnju. To nije pitanje tumačenja, već pitanje
20 činjenica.

21 Kada je reč o mojoj ulozi u ratu, ona nije proistekla iz
22 želje za sukobom. Kao mladić, želeo sam da živim jednostavnim
23 životom u svojoj zemlji, dostojanstveno i u miru sa svojim
24 porodicom. Bio sam student, u trenutku kada je ukinuta
25 autonomija Kosova, a kada su -- i kada su srpske snage napale

1 univerzitet. Ja sam učesvovao u mirnim protestima, kako bih
2 zaštitio naša osnovna prava.

3 Ali ta prava su nam bila uskraćena, autonomija Kosova je
4 ukinuta, a mi studenti bili smo izbačeni sa fakulteta i iz
5 studentskih domova kao i naši profesori. Našem narodu, bila je
6 ukinuta osnovna prilika da živi u slobodi, da živimo kao
7 slobodni i ravnopravni građani, a sada ceo svet zna istinu o
8 tome šta se desilo. Srbija i Slobodan Milošević želeli su da
9 kontrolišu sve narode bivše Jugoslavije. Taj obrazac zatim je
10 doveo do ratova i raspalio mržnju u bivšoj Jugoslaviji, što je
11 na kraju doveo do njenog razaranja.

12 Početkom '90-tih godina ja sam otišao u Švajcarsku. Ne po
13 slobodnom izboru, već zato što sam tražio priliku da vodim
14 normalan život i da obezbedim za sebe budućnost zasnovanu na
15 znanju i napretku. Ali, dok sam ja živio u slobodnoj zemlji,
16 moja zemlja prolazila je kroz teške patnje i bila u stanju
17 ropstva. Situacija na Kosovu pretvorila se u poricanje većine
18 i izolovanje te većine.

19 Posle Dejtonskog sporazuma, Albanci na Kosovu, kao
20 većina, ostali su isključeni iz onoga što se sprovodilo. Oni
21 nisu mogli da žive slobodno, već samo pod pretnjom u strahu,
22 ugroženi.

23 Početkom 1998. godine, bio sam na univerzitetu u
24 Frajburgu, u Švajcarskoj, kada se desio masakr u Likošanu. To
25 je bila ogromna tragedija, velika surovost, nešto što nikada

1 nije trebalo da se dogodi na Kosovu. Tragedija u Prekazu koja
2 se odigrala 5, 6, i 7. marta 1998. godine, nije predstavljala
3 neki izolovani incident, već nastavak masakra koje su činile
4 srpske snage. Takva dela terora bila su na jednoj novoj ravni.
5 To više nije bio ni onaj uobičajeni strah običnih ljudi,
6 obični ljudi, intelektualci i političari na Kosovu, svi su
7 počeli da se plaše. Teror i masakri kao što su onaj u
8 srebrenici, počeli su da se događaju i na Kosovu.

9 Ja nisam mogao da ostanem ravnodušan, kada je moj narod
10 bio suočen sa razaranjima. Za mene život je imao smisla, samo
11 ukoliko je moj život [kao što je prevedeno] -- ukoliko je moj
12 narod mogao da živi u slobodi i to je razlog zašto sam se
13 vratio na Kosovo. Ne kao obučeni vojnik, već kao pojedinac koji
14 je još uvek studirao, ne sa mržnjom, već sa uverenjem, vratio
15 sam se jer sam osećao moralnu obavezu prema svojoj zemlji, jer
16 nisam mogao da ostanem ravnodušan prema stradanjima mog
17 naroda.

18 Moja namera bila je jasna: da doprinesem slobodi i pravdi
19 za svoj narod, ali ne da bilo kome učinim nepravdu.

20 Video sam tokom poslednjih meseci u sudnici kako olako
21 neki to shvataju, ali istorija nas uči kada oni koji postignu
22 mir, često moraju da se suoče sa posledicama. Kada gledam
23 današnju realnost, ono što je svetu potrebno, je mir. On je
24 preko potreban i jasno je da nije uvek lako postići ga, a
25 očuvati ga još teže.

1 Časni sude, formiranje ovog suda i njegovo funkcionisanje
2 do danas, su posledica široko zasnovanih diskusija u mojoj
3 zemlji. Iznad svega, ono što mora da prevlada na ovom sudu su
4 pravda i nepristrasnost prilikom ocenjivanja istine i
5 objektivne realnosti u kojoj smo mi živeli i delovali

6 I ja sam ovde osuđen, odn. optužen sam u ovom postupku i
7 verujem da nema razloga da se iko boji istine ili pravde.
8 Pravda je možda kasna, ali nikada se ne može osporiti. Sa tim
9 uverenjem sam živeo, sa tim uverenjem sam postupao i stojim
10 pred vama danas sa istim tim uverenjem. Ja svakako znam ko sam
11 ja, šta sam radio, a šta ne. Moji postupci bili su humani i
12 zakoniti, a moja savest je čista. Moja lična istorija je
13 sasvim transparentna. Svako to sada može da vidi i prepozna,
14 kao i u ovom krivi -- i to važi i za ovaj krivični postupak.

15 Na kraju mog obraćanja, časni sude, uz poštovanje svima
16 ovde u sudnici, možda se i ne slažemo oko svega, ali želim da
17 naglasim, svi smo mi ljudi i naše sklonosti i mišljenja mogu
18 da budu pod uticajem onoga što nas okružuje, ljudi i životne
19 sredine. Moje uverenje da treba verovati u istinu i pravdu,
20 ostaje nepokolebljivo i ja sam čvrsto uveren da će u vašem
21 odlučivanju prevladati istina, pravda i čast.

22 Časni sude, juče je bio Dan nezavisnosti moje države.

23 I imam jednu poslednju reč, poslednjih nekoliko reči da
24 dodam za moje građane, građane moje zemlje. Srećan vam Dan
25 nezavisnosti. Neka Bog pomogne Kosovu i njegovom dobrom

1 narodu.

2 Želim posebno da se zahvalim svom dobrom prijatelju
3 Andrew Strongu koji više nije sa nama. Želim da zahvalim i
4 njemu i celom timu moje odbrane na profesionalizmu i na
5 naporima i radu koji su uložili u to da zastupaju moju
6 odbranu. Hvala.

7 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Veseli.
8 G. Selimi, sada vi imate reč.

9 OPTUŽENI SELIMI: [Prevod] Časni sude, časne sudije,
10 članovi pretresnog panela, g. predsedavajući, dozvolite mi da
11 pozdravim svoje prijatelje i rođake u galeriji za posetioce,
12 kao i sve građane Republike Kosovo.

13 Ovo je treći i poslednji put da uzimam reč u ovoj
14 sudnici.

15 Prošlo je više od pet godina od početka ovog suđenja.
16 Ovih pet godina nisu bile lake za nas, niti su bile beznačajne
17 za istoriju naše zemlje. Bez obzira na to, sve to treba da
18 bude dobra prilika da se ostvari pravda.

19 Posle svih ovih godina, postoji u tome jedan pozitivni
20 element. Nadam se da je pretresni panel imao dovoljno vremena
21 da shvati da je naš rat bio pravedan i da optužbe tužilaštva
22 ne stoje.

23 U mom obraćanju iz aprila 2023. u ovoj sudnici, kada je
24 proces bio na samom početku, ja sam rekao da sam suočen sa
25 neosnovanom optužnicom. Posle celog putovanja koje smo

1 prevalili da danas, tog postupka je dokazao da sam u pravu.

2 Optužbe protiv nas su potpuno neosnovane i nepravedne.

3 Ja nisam danas uzeo reč zato da bih se branio. Moji
4 advokati to rade na najbolji način i to su i činili ovde u
5 sudnici. Moja namera nije ni da vam držim lekcije o pravdi,
6 jer to vi znate bolje od bilo koga drugog, već apelujem na
7 vas, da to i sprovedete, da sprovedete pravdu.

8 Iako je više od tri godine prošlo od početka samog
9 suđenja, tužilaštvo je nastavilo da se oslanja na tvrdnje,
10 koje nemaju osnova u istini i na upornom pokušaju da bace
11 ljagu na rat koji je u suštini bio oslobodilački.

12 Od samog početka svog pretpretresnog podneska do svojih
13 završnih reči, tužilaštvo je reklo da ne želi da osudi glavni
14 štab OVK, mada je sve vreme njihova meta u stvari ipak bio
15 glavni štab OVK -- Oslobodilačke vojske Kosova, kao i
16 nezavisnost Kosova. Povremeno se čak činilo, da se sama ta
17 nezavisnost tretira kao udruženi zločinački poduhvat.

18 U svom pokušaju da pripiše odgovornost glavnom štabu OVK,
19 tužilaštvo je iznelo optužbe, kao što je ta da je glavni štab
20 želeo nezavisnost, ili da je glavni štab javno objavio, da
21 neće podržati autonomiju.

22 Teško je razumeti, protiv koga je ta optužnica zaista
23 usmerena, protiv nas, zbog nekih konkretnih postupaka, ili
24 zbog toga što smo se mi borili za nezavisnost Kosova. Na vama
25 je, dragi članovi pretresnog panela, da to ocenite.

1 Podjednako je problematično nastojanje tužilaštva, da
2 podeli kosovsko društvo u dve grupe. One koji su podržavali
3 nezavisnost i one koji su podržavali autonomiju. Kao da je
4 tužilaštvo rešeno da po svaku cenu seje razdor među građanima
5 Kosova. Da to ilustrujem, parafraziraću nešto što je
6 tužilaštvo reklo tokom završnih reči prošle nedelje. Citiram:

7 "Glavni štab težio je nezavisnosti Kosova. Političke
8 stranke koje su podržavale autonomiju, smatrane su
9 izdajničkim."

10 Na Kosovu, nikad nije postojala ni jedna jedina albanska
11 politička stranka, koja se protivila nezavisnosti, pa prema
12 tome, nije bilo ni takve koja bi podržavala autonomiju pod
13 srpskom vlašću. Sve albanske političke stranke, podržavale su
14 nezavisnost, što je takođe bio i cilj Oslobođilačke vojske
15 Kosova. Prikazivati podršku nezavisnosti kao radikalni zahtev,
16 a po -- težnju ka autonomiji kao nešto moderno, nije samo
17 napad na istoriju Kosova, već i na njegovu budućnost.

18 To je kao da bi tužilaštvo htelo da nas podeli i da
19 izjednači OVK sa zločinima koje je izvršila Srbija.

20 Niko ne može postići ni jedno ni drugo. Jedan
21 oslobodilački rat, ne može se izjednadičiti sa ubilačkom
22 državom Srbijom.

23 Izjednačiti otpor ugnjetenog naroda sa zločinačkim
24 planom, znači da se otpor ugnjetenih stavlja na isti nivo kao
25 projekat ugnjetača. To ne samo što je netačno, već je i duboko

1 nepravедno. Pokušaj da se namerno menjaju istorijske činjenice
2 preko optužnice koja je zasnovana na iskrivljenim tvrdnjama,
3 prosto predstavlja pokušaj da se iznova napiše istorija.

4 A istorija se ne može ponovo napisati i to ponajmanje u
5 sudnici. Tu istoriju ispisali su sami građani Kosova svojim
6 žrtvama preko svojih boraca za slobodu i palih boraca.

7 Kada su Srbija i Milošević ubijali moj narod, trovali
8 đake i studente, otpuštali naše roditelje sa njihovih radnih
9 mesta, zatvarali škole i bolnice, gonili nas da bi nas
10 poubijali i sprovodili etničko čišćenje i genocit, šta je
11 trebalo da mi radimo? Da stojimo mirno po strani? Srbija
12 nikada nije skrivala svoj cilj protiv Albanaca.

13 U ovoj sudnici, čuli smo svedočenje generala Clarka, koji
14 je ispričao kakav je sastanak imao sa 'Balkanskim kasapinom',
15 koji je otvoreno izneo svoje namere prema Albancima. Mi, svi
16 drugi koji su pratili svedočenje NATO generala čuli smo kada
17 je on rekao: "Milošević mi je rekao 'znamo mi kako da
18 postupamo sa Albancima. Njih sve treba pobiti.'"

19 I mi smo to isto znali, jer Srbija nije krila svoje
20 namere prema Albancima.

21 I ja zato još jednom pitam:

22 šta je trebalo da radimo? Da čekamo da dođe red na nas da
23 nas ubiju, ili da pobegnemo iz zemlje, da pobegnemo iz svojih
24 domova? Ne. Ni jedno ni drugo. Morali smo da pružimo otpor.

25 Baš zato i verujem da je Kosovo moralo da se brani. Bilo

1 je potrebno da ljudi budu spremni da daju svoje živote. Bili
2 su potrebni ljudi kao Adem Jashari i kao pripadnici OVK? To je
3 bio i razlog zašto sam se ja priključio Ademu Jashariju.

4 Oslobodilačka vojska Kosova nije stvorena u slobodno
5 vreme, već iz nužnosti. To je bio odgovor na sistemsko
6 nasilje. Nije predstavljalo avanturu, već opstanak.

7 Ja sam bio pripadnik dobrovoljačke vojske koju su činili
8 civili, učitelji i studenti, seljaci, radnici, roditelji. To
9 su bili ljudi koji su bili prinuđeni da se dignu na oružje,
10 jer nisu imali nikakvu alternativu.

11 U nekim od svojih izjašnjenja, tužilaštvo je na čudan
12 način, nastojeći da je optuži, mene opisalo kao čoveka bliskog
13 Ademu Jashariju i organizatora koji je uživao poštovanje.
14 Nejasno je da li je to trebalo da bude optužba ili pohvala. Za
15 mene, to što sam bio saborac Adema Jasharija je najveća čast,
16 koja mi se može ukazati. Isto tako ja smatram čašću to što sam
17 jedan od osnivača OVK. Ukoliko se ti opisi pretvore u optužbe,
18 problem onda nije u meni, već u onima koji čast i istorijsku
19 odgovornost smatraju krivicom.

20 Tačno je da sam nosio oružje. Oružje je za nas bilo
21 sredstvo da se obezbedi opstanak. Mnogi od mojih saboraca,
22 poginuli su dok su ga nabavljali. Tražili smo pomoć u oružju
23 od prijateljskih država, uključujući i Sjedinjene Američke
24 Države, što smo takođe mogli da čujemo u ovoj sudnici.

25 OVK nije imala nikakav drugi cilj osim slobode. Nije

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 87

1 imala planove da napada civile ili političke protivnike.
2 Kosovksa Oslobodilačka -- Oslobodilačka vojska Kosova nije
3 bila politička stranka, već oslobodilačka vojska.

4 Čak i da se rat na Kosovu nije završio u junu 1999.
5 godine, već da se nastavio i do danas, ja bih još uvek bio
6 vojnik u svojoj otadžbini. Naravno, pod pretpostavkom do danas
7 ne bi ubili, što je bilo vrlo velika mogućnost, ali uveren sam
8 da sam uradio pravu stvar. Uradio bih isto i sada. Sloboda,
9 mir i demokratija se osvajaju putem borbe. Zato nas je NATO
10 podržavao i vaša država nas je podržavala.

11 U svom završnom podnesku, tužilaštvo traži izuzetno
12 visoke kazne, toliko dugačke, da oni u suštini žele da nas
13 trajno spreče da se vratimo u svoju zemlju.

14 A, kada ću se ja vratiti na Kosovo, sada zavisi od vaše
15 odluke, ali tužilaštvo je moralo da shvati da ma kad se budem
16 vratio, vratiću se na slobodno Kosovo, na Kosovo. Učio sam
17 odbranu, ustao u pravom trenutku i na to se ponosim. Za
18 njegovu slobodu, bio sam i još uvek sam spreman da dam i svoj
19 život.

20 U sve dužno poštovanje prema svima vama u ovoj sudnici,
21 verujem da u slučaju da su se vaše zemlje našle u sličnim
22 okolnostima u kojima smo mi bili na Kosovu, i vi biste
23 postupili na isti način. Ubeđen sam sa biste se i vi borili za
24 svoj narod i svoju zemlju, isto tako, kako su i vaši
25 prethodnici radili, pre nego što su vaše države postale

1 slobodne i demokratske.

2 Mnoge stvari događaju se tokom rata. Vlada kaos, strah.
3 Ima pojedinačnih postupaka, bol se skuplja tokom godina
4 ugnjetavanja. Rat uvek ostavlja posledice i žrtve. Tim
5 žrtvama, potrebna je pravda zasnovana na istini, jer pravda
6 koja nije zasnovana na istini, po drugi put nanosi bol žrtvama
7 i uništava sopstveni smisao i sopstvenu svrhu.

8 Posle svega što sam čuo od strana u postupku tokom svih
9 ovih godina, moj zahtev je vrlo jednostavan, da vaša odluka
10 bude zasnovana samo na onome što je dokazano, ne na onome što
11 se sugerisalo, na činjenicama, a ne na pretpostavkama, na
12 zakonima, a ne na utiscima. Potpuno sam uveren, da će nas
13 pravda i samo pravda, nama optuženima omogućiti da se vratimo
14 u svoju otadžbinu.

15 Na kraju, želim da zahvalim i timovima odbrane, naročito
16 mom timu koji je vodio Geoffrey Roberts, na njihovoj
17 profesionalnoj posvećenosti, dok su branili mene, ali i pravdu
18 iznad svega, branili naš pravedni rat.

19 Iznad svega, zahvaljujem našim sugrađanima koji veruju u
20 našu nevinost. Njihove podrška učinila je okove koji su me
21 pritiskali manje teškim, naročito pošto to više nisu okovi
22 koji pritiskaju celo Kosovo, kao što je to bilo u vreme dok je
23 ona [kao što je prevedeno] bila pod brutalnom srpskom
24 okupacijom.

25 Često se kaže, da oni koji daju neke zasluge svojoj

1 otadžbini jesu srećni ljudi. Mislim da sam i ja jedan od njih.

2 Hvala vam.

3 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Hvala, g. Selimi.

4 Sada je na redu g. Krasniqi. Izvolite, imate reč.

5 OPTUŽENI KRASNIQI: [Prevod] Časni predsedavajući sudija,
6 časne sudije, i ovim putem ja takođe pozdravljam narod Kosova
7 koji su juče proslavili svoju nezavisnost, građane koji žive u
8 slobodi i nezavisnosti i pravdi.

9 Stojim pred vama danas, ne kao kriminalac, kako sam
10 opisan u optužnici, već kao čovek koji je rođen i koga je
11 oblikovala dugotrajna borba za ljudsko dostojanstvo i ljude
12 koji su odbili da nestanu, da nestanu zbog zločinačke i
13 genocidne politike Srbije.

14 Ja sam veći deo svog života bio rukovođen verom u to, da
15 ljudska bića zaslužuju da žive u slobodi. Posle više od pet
16 godina, nepravednog i po mom mišljenju nepotrebnog pritvora
17 ovde, ja smatram da sam celog svog života bio opredeljen za
18 život i slobodu i želim da ponudim istiniti prikaz naše borbe
19 za nezavisnost protiv politike progona i genocida od strane
20 srpskog režima, koji je narodu Kosova naneo stradanja i
21 uništenje.

22 Duže od pet godina verujem, da su mi uskraćena ljudska
23 prava koja su navedena u Evropskim konvenciji o ljudskim
24 pravima i temeljnim slobodama. Između ostalog, najvažnije je
25 pravo, da se živi u slobodi, posebno pravo čoveka u završnim

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 90

1 fazama svog života, da preostale godine proživi dostojanstveno
2 i sa svojom porodicom u njegovoj slobodnoj zemlji. Ovo što je
3 meni učinjeno, meni, a da je pri tom nikome nisam naneo
4 nepravdu niti ugrozio bilo čiji život, je u stvari to da sam
5 ja sopstveni život rizikovao ne samo za vreme oslobodilačkog
6 rata, već od 73. godine [kao što je prevedeno] zajedno sa
7 svojom porodicom i mojim sugrađanima i narodu iz mog sela. Mi
8 smo verovali da će se tama nepravde istopiti u zori nade i
9 zato sam ja bio privržen oslobođenju i jednakosti za sve.
10 Naglašavam posebno period nakon 11. juna 1998. godine, kada
11 sam javno istupio punim -- pod punim imenom i prezimenom, bez
12 maske kao portparol OVK. Rizici su bili ogromni. Međutim, ja
13 nisam brinuo o sopstvenoj bezbednosti, zato što sam bio
14 inspirisan svojom predanošću prema svim državljanima Kosova i
15 njihovoj budućnosti.

16 Danas, ovo je već 16. godina, kako sam zatvorenik,
17 isključivo zato što sam se borio za slobodu i nezavisnost mog
18 naroda. Rekao sam 16. godina, zato što sam više od 10 godina
19 proveo u zatvoru od '89-te -- od 1981. do 1991. Pošto sam 16
20 godina od svojih 75 godina proveo u pritvoru, gde mi je bio
21 uskraćen vazduh slobode, smatram da to nije mala stvar. To je
22 ogromno.

23 Moje javno istupanje u junu, 11. juna 1998. godine je
24 pokazalo da se ja suprotstavljam genocidnoj politici Srbije i
25 do toga je došlo ukratko nakon masakra koju su Srbi počinili u

1 Qirezu, Likošanu i Prekazu, kada je 83-je ljudi izgubilo
2 živote, većina od kojih su bila nenaoružana deca, žene i
3 starci pobijene u sopstvenim domovima. Ta brutalna ubistva su
4 bila prekretnica kada je u pitanju savest jedne cele
5 generacije Albanaca.

6 Ono što je mene -- šta je mene navolo [sic] -- navelo na
7 ovaj izuzetno opasni korak u tom periodu. Dugačko
8 zatočeništvo, progoni, proterivanja, zatvaranja i neprekidna
9 streljanja i ubistva koja su obeležela kompletan 20. vek. Ova
10 surova dela mene nisu slomila, već sam bio još odlučniji da
11 sprečim da se pravda slomi tiranijom koju smo mi iskustili
12 [sic]. Ja sam ovu ulogu preuzeo iz ljubavi prema životu i
13 slobodi. Čovek se ne odlučuje za otpor tek tako olako. On to
14 odluči kada su svaka druga vrata ka dostojanstvu zatvorena.

15 Uskraćeno mi je najvažnije od ljudskih prava, a to je
16 sloboda. Svaka o -- razumna osoba koja zna vrednost ljudskog
17 dostojanstva i jednakosti za sve, pravo da otvoreno volim
18 svoju zemlju, da radim i da prenesem na druge ono što sam
19 naučio tokom decenija žrtve. Zbog ovih vrlina su meni
20 stavljene lisice na ruke 4. novembra 2020. godine.

21 Optužbe tužilaštva protiv nas i protiv OVK se temelje na
22 narativima onih koji su povelili nekoliko ratova širom
23 jugoslovenske federacije unutar jedne jedine decenije. Ja ne
24 smatram da ove optužbe predstavljaju bilo šta pravedno,
25 posebno ne pravdu koju treba da brane demokratska društva.

1 Pravda se ne može zasnivati na jeziku bivših tlačitelja. Ona
2 mora da stoji na verodostojnim dokazima i na istini.

3 Nepravедnost u ovom predmetu, je očigledna iz same
4 optužnice. Ja sam -- meni su pripisane uloge ovlašćenja i
5 odgovornosti koje zapravo nisam imao. To nije pitanje razlike
6 u tumačenju činjenica, već je u pitanju izmišljotina. Lice
7 koje je opisano od strane tužilaštva, u stvari, nije čovek
8 koji sada danas stoji ovde pred vama. Ja sam zahvalan onim
9 svedocima koji su došli ovde i koji su imali dovoljno
10 hrabrosti da govore istinu o tome ko sam i ko nisam. Oni nisu
11 došli mene da zaštite, već da zaštite zapis i istorijsku
12 stvarnost Kosova. Njihovi iskazi su potvrdili jednostavnu
13 stvarnost. Ja nisam posedovao moć, komandu, niti funkcije koji
14 se meni pripisuju u ovom predmetu. Kada se jasno izrekne
15 istina, njoj nije potrebno nikakvo kićenje.

16 Čitav svet zna, da je NATO intervenisao, zbog krivičnih
17 dela počinjenih nad Albancima Kosova. NATO i demokratski svet,
18 nikada nije stao na stranu terorizma ili genocida. Bez tog --
19 bez te međunarodne intervencije i podrške, mi ne bi imali našu
20 slobodu, ali takođe bez naše pleme -- bez našeg plemenitog
21 otpora, ona takođe ne bi bila ostvarena.

22 Radnje OVK, kao i moje radnje i za vreme rata i posle
23 njega, u svakom mogućem trenutku su prednost davala miru. I
24 verodostojni glasovi su svedočili o tome i to je dokazano. Mi
25 ovde stojimo i to nepravедno. Međutim, istorija će pamtiti

1 zašto smo delovali, a neće pamtiti samo to da smo optuženi.

2 Ja moram da govorim o istorijskoj realnosti u kontekstu
3 ovog predmeta. Krivična dela i progon od srpskih snaga, koje
4 su obeležile taj period, su nerazdvojive od radnji o kojima vi
5 treba da donesete sud. To nije jednostavno pozadinska buka. To
6 je upisano u javnoj istoriji velikim slovima, prevelikim
7 slovima da bi mogle da se izbrišu. To je deo stvarnosti o
8 kojoj vi trebate da donesete sud. Ja se priključujem svojim
9 advokatima i molim vas, časne sudija, da čvrsto imate u vidu
10 tu istoriju, zato što presuda bez konteksta rizikuje da se
11 posledice brkaju sa uzrocima, i ja vas molim da učinite tu
12 grešku.

13 Naša borba nije jedinstvena u istoriji. Svaka nacija koja
14 je stremila za slobodom od protivzakonite okupacije koja je
15 slična 'aparthtaju' [kao što je prevedeno] je bila suočena sa
16 optužbama da je otpor krivično delo. Međutim, međunarodni
17 zakon potvrđuje da ljudi koji pruže otpor sistematskom
18 progonom, nisu neprijatelji pravde. Oni se pozivaju na same
19 principe na kojima se temelji pravda.

20 Naša generacija je imala viziju, život u slobodi,
21 zalaganje za nezavisnost, demokratiju i vladavinu prava i ta
22 vizija je u stvari inspirisala borbu, koja je kulminirala
23 nezavisnošću Kosova, koja je bila proglašena 17. februara
24 2008. godine.

25 Poštovane sudije, naš narod nikada nije tražio da se

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Završne reči (Javna sednica)

Strana 94

1 uništi neka druga nacionalnost, niti ljudi koji pripadaju
2 drugoj veri. Mi smo se samo borili za život, slobodu,
3 demokratiju, jednakost i pravdu. Nije bila namera da se
4 teritorija kontroliše radi dominacije, pohlepe, ili
5 protivpravne dobiti. Naša svrha je bila da Kosovo vratimo svom
6 narodu, kompletnom narodu, tako da može da živi
7 dostojanstveno, iz [kao što je prevedeno] bezbedno i da uživa
8 jednaka prava. Bilo koje optužbe koje govore suprotno su samo
9 u službi laži koje je promovisao srpski kriminalni zločinački
10 režim.

11 Ja se ponosim, časne sudije, svim svojim političkim
12 aktivnostima. Moj glas je dig [sic] -- je služio pravdi. Ja
13 sam uradio ono što sam smatrao da treba uraditi zbog
14 plemenitosti i humanizma. Ni jedan pojedinačni svedok nije
15 drugačije rekao. Ja vas molim da razmotrite dokaze i iskaze
16 objektivno i tu ćete naći istinu. Pravda ne pati od pažljivog
17 razmatranja, ona od toga zavisi.

18 Drage sudije, uz dužno poštovanje, ja ponavljam. Naš
19 narod nikada nije planirao uništenje niti mučenje. Mi smo
20 hteli da živimo slobodno i nezavisno. Ništa više od toga i
21 ništa manje od toga. Danas, naš narod živi u toj slobodi. Ako
22 se ljubav prema slobodi smatra krivičnim delom, onda ćemo
23 osuditi i samu istoriju.

24 Stojim ovde pred vama, kao što sam stajao čitav život,
25 odgovoran u odnosu na istinu, ne plašiće se istine. Ja sam

1 svoj život posvetio verovanju da ljudi zaslužuju slobodu. Ako
2 se tako nešto smatra krivičnim delom, onda će sama istorija
3 izreći svoju presudu, dugo nakon što je ovaj sud izrekao svoj
4 sud. Ja vas molim, da o dokazima prosuđujete strpljivo i bez
5 ikakvih koncepata unapred i videćete da tu nema nikakvog
6 krivičnog poduhvata, već da se radi o jednoj ljudskoj priči
7 koju su oblikovala nada i nužda. Ako se ovde pravedno bude
8 sudilo o našoj slobodi, onda pravda neće služiti samo meni,
9 već će služiti na čast principu zbog koga je uopšte i osnovan
10 ovaj sud.

11 Ja ovde završavam svoje izlaganje. I tražim pravdu, a ona
12 je očigledna i zahvaljujem vam na pažnji.

13 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] G. Krasniqi, hvala
14 vam.

15 Pre -- pre nego što završimo zasedanje, da li strane ili
16 učesnici u postupku žele nešto da dodaju?

17 G. HALLING: [Prevod] Ne.

18 G. LAWS: [Prevod] Ne, hvala, časni sude.

19 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Šta kažu timovi
20 odbrane?

21 BRANIOCI: [Prevod] [kao što je prevedeno] Ne, hvala,
22 časni sude.

23 PREDSEDAVAJUĆI SUDIJA SMITH: [Prevod] Pre nego što
24 završimo izvođenje dokaza o ovom predmetu, podsećam strane i
25 učesnike u postupku da na osnovu pravila 160 -- 136

Specijalizovana veća Kosova - Osnovni sud

Proceduralna pitanja (Javna sednica)

Strana 96

1 pravilnika, više ne mogu da se iznose izjašnjenja, niti da se
2 predočavaju dokazi panelu u ovoj fazi postup -- postupka,
3 izuzev u izuzetnim okolnostima, i ukoliko se pokaže da za tako
4 nešto postoje valjani razlozi. To se naravno ne odnosi na
5 pitanja koja podlažu redovnom preispitivanju, kao što je
6 pitanje pritvora.

7 Panel želi da se zahvali svim advoktima, i svima koji su
8 nam pomagali u radu za doprinos ovom predmetu. Vaša pomoć bila
9 nam je izuzetno dragocena, kako bismo se postarali za to, da
10 postupak bude pravičan,

11 Panel se takođe zahvaljuje službi za upravljaljem [kao
12 što je prevedeno] radom u sudnici za -- na izvanredno
13 obavljenom poslu, i na to što su sve vreme bili na
14 raspolaganju u panelu 24 sata dnevno, 7 dana u nedelji.

15 Panel se zahvaljuje i stenografu, prevodiocima i svima iz
16 sekretarijata na pomoći.

17 Bićemo u kontaktu sa stranama i učesnicima u postupku,
18 blagovremeno ćemo najaviti kada će biti izrečene presuda

19 U skladu sa pravilom 136(1) pravilnika, završava se
20 predmet, a mi završavamo sa radom.

21 --- Sednica se završava u 14:41 časova.

22

23

24

25